

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Vasara baigėsi. Nori nenori – keičiasi gyvenimo ritmas, atostogos jau eina užmarštin. Mokyklose vėl verda gyvenimas. Ir nors didelių pasikeitimų mūsų lietuviškame švietime nėra, apie tai, kaip prasidėjo naujieji mokslo metai, išsamiau skaitykite mūsų paruoštoje informacijoje. Beje, švietimo reikalai ir vasarą nebuvo užmiršti. Mūsų krašte besilankantis LR prezidentas Gitanas Nausėda domėjosi, kas čia vyksta, ypač su kokiomis problemomis susiduria lietuviškos mokyklos ir kaip sekasi kurti lietuvių mokyklą Suvalkuose. Tik prasidėjus mokslo metams, rugsėjo 6 d., Seinuose ir Suvalkuose lankėsi LR švietimo ir sporto ministerijos delegacija, kurios pagrindinė užduotis buvo sužinoti, kokia padėtis kalbant apie Suvalkų mokyklos kūrimą. Taigi, galima sakyti, Lietuvoje auga susidomėjimas būsima Suvalkų lietuviška švietimo įstaiga. Nenuostabu. Juk už Lietuvos ribų mokyklų, kur lietuvių kalba dėstomoji, liko tik Punske ir Seinų krašte. Šiais metais buvo uždaryta Baltarusijoje veikusi Pelesos mokykla.

Nepaisant padidėjusio susidomėjimo Suvalkų mokykla Lietuvoje, man susidaro įspūdis, kad šis klausimas mūsų krašte lyg ir apmirštas, kad nieko nevyksta. Gal klystu. Tačiau dar šį mėnesį planuojamas Vyskupo Antano Baranausko fondo tarybos posėdis, tikriausiai bus išsamiai aptartas Suvalkų mokyklos steigimo klausimas. Žinoma, apie viską informuosime „Aušroje“.

Pabaigoje dar tik gera žinia iš Ukrainos. Tikriausiai daug kas stebite ir žinote, kad Ukraina vykdo kontrpuolinį ir jau susigrąžino nemažai rusų okupuotų žemių. Belieka pasidžiaugti ir linkėti sėkmingai žengti pirmyn.

Taip arba ne – punskiečiai diskutuoja

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Jau kurį laiką Punske diskutuojama, ar verta leisti čia įsikurti dideliame prekybos centrai, ar labiau saugoti Punske savitumą, o tuo pačiu vietinių verslininkų interesus, bei tenkintis tik mažų parduotuvių paslaugomis. Tiek vienaip, tiek kitaip manančiųjų argumentai atrodo logiški. Žiūrint iš šalies norėtusi įsijungti į minėtą diskusiją. Turiu savo nuomonę šiuo klausimu, tačiau jos neišsakysiu, kadangi gyvenu Seinuose. Šį klausimą turi spręsti patys punskiečiai. Vis dėlto gyvenimas Seinuose ir Punske skiriasi. Čia kita gyventojų tautinė sudėtis, požiūris į istorijos paveldą, ryšys su etnokultūra. Be to, Punske kitoks nei Seinuose savivaldybės administracijos valdymo stilius.

Panaši diskusija prieš dešimt metų vyko Seinuose. To meto miesto valdžia, beje, demonstruojanti patriotiškumą, didelį palankumą viskam, kas lenkiška, nusprendė duoti leidimą statyti vadinamąją „Boružėlę“ (lenk. Biedronka). Tartasi su vietos verslininkais ir lyderiais, išsakyta daug argumentų už ir prieš. Įdomu, kad nedaug buvo diskutuojama, ar „Boružėlės“ atsiradimas kaip nors paveiks Seinus etniniu ar kalbiniu požiūriu, padarys juos kaip nors nepatrauklius atvykstantiems turistams ar nepatogia vieta kurtis naujakuriams. Po kiek laiko atsirado dar kelios tinklinės parduotuvės, tarp jų viena lietuvių, kita latvių kapitalo. Esu girdėjęs, kad netrukus planuojama statyti dar vieną žinomu prekybiniu ženklu pažymėtą parduotuvę.

Tuo pačiu atsirado įvairių įdomių iniciatyvų, kaip miestelį paversti ne tik parduotuvių, bet taip pat lenkų

tautinės atminties puoselėjimo vieta arba gražinti tarpukariu buvusius būdingus elementus. Pradžioje siūlyta miesto centre atstatyti II pasaulinio karo metu vokiečių sugriautas žydų parduotuvėles (lenk. sukiennice). Planuota, kad atstatytame pastate vietos verslininkai galėsį pardavinėti turistams suvenyrus ir kitus su Seinų regionu susijusius produktus. Vėliau, kai šie planai subliūško, buvo siūlyta miesto centre pertvarkyti eismą pagrindinėse gatvėse ir įkurti memorialinį muziejų po atviru dangumi. Manyta, kad gausiai besilankantys Seinuose turistai galės susipažinti su miesto istorija, ypač su tais jos tarpiniais, kurie buvo ypač skausmingi gyventojams. Man šie planai nelabai patiko, kadangi maniau, jog reikia tai daryti atsargiai, gerai apgalvojus. Privačiai diskutuodamas su Seinų miesto burmistru pabrėždavau, kad centre jau ir taip daug memorialinių vietų ir simbolių. Ilgainiui gali nutikti taip, kad labai mažame plote matysime daugiau plevėsuojančių vėliavų negu parke augančių medžių. Kitaip sakant, siūliau gražinti miestui jaunatviškumą, tikėjimą ateitimi, o ne toliau grimzti į praeitį, eskaluoti slogias nuotaikas. Ar šių planų galutinai atsisakyta, nežinau. Tačiau, atrodo, kol kas nediskutuojama, kaip nedidelio miestelio prekybos rinką pasidalijo tarpusavyje tinklinės parduotuvės ir vietos verslininkai.

Mums Seinuose dėl gausiai besilankančių pirkėjų iš Lietuvos vadinamoji „Boružėlė“ padėjo populiarinti lietuvių kalbą, pratino vietos gyventojus prie to, kad garsiai lietuviškai kalbantys lietuviai jau visą laiką bus

PLJK forumas Punske

girdimi, ir ne tik „Boružėlėje“, bet taip pat kitose parduotuvėse, turgavietėje, degalinėse, gatvėje... Prisiminęs kokius, tarkim, 1986 m., galiu drąsiai sakyti, jog įvyko didžiuliai pakitimai. Jau niekas gatvėje ar parduotuvėje išgirdęs kalbant lietuviškai neatkreipia dėmesio, kad Seinuose viešose vietose reikia kalbėti valstybine kalba. Šiandien toks „reikalavimas“ atrodytų juokingas ir būtų visiškai beprasmiškas. Buvęs ir kitas gretutinis poveikis. Lankydami parduotuvėje dažniau išgirstame, kad „bulkutės“ tai bandelės, o „makrelė“ tai skumbė ir t. t. Žinoma, Seinai tai ne Punksas, nors ir Punske dažniau išgirsti taisyklingesnę lietuvių kalbą niekam nepakenktų.

Kaip tai paveikė Seinų prekybą: kainas, darbo rinką, parduodamų produktų kokybę arba jau veikusių mažesnių parduotuvių padėtį, panagrinkite patys. Tai nesunku padaryti, kadangi ir anksčiau lankėtės Seinuose, ir dabar nemažai punskiečių sutinku miesto parduotuvėse. Tai, ką rašau, yra publicistika, ir jokių būdu neraginu priimti vienokius ar kitokius sprendimus. Kaip jau minėjau, negalime Seinų lyginti su Punksku. Tai du skirtingi, savo gyvenimą gyvenantys miesteliai. Man labiau rūpi kitas klausimas, kuris esąs kur kas svarbesnis.

Prasidėjo diskusijos įvairiais klausimais. Jos nepaprastai svarbios. Kiek teko išgirsti, diskutuojama ne tik

didelės parduotuvės steigimo klausimu, bet ir kitais: tarkim, ar pasirinkta gera vieta statomai bibliotekai, ar estetiškai įrengta aikštė priešais Punsko mokyklą, ar reikalingi pokyčiai švietimo įstaigose, savivaldybėje ar kultūros namuose. Iš karto noriu pasakyti, kad tokios diskusijos – nieko baisaus. Jos reiškia, jog punskiečiai tai dar gyva bendruomenė. Gerai būtų, kad diskusijos būtų dalykinės ir jose dalyvautų kiek įmanoma daugiau bendruomenės narių. Labai sveikintina Punsko savivaldybės viršaičio iniciatyva rengti kad ir anonimes apklausas, raginti išsakyti savo nuomonę. Blogiau būtų, jeigu administracijos darbuotojai ir vadovai „užsidarytų“ savo kabinetuose, diskutuotų tik tarpusavyje, girdėtų tik savo argumentus ir vieni kitiems pritartų. Tai būtų labai pavojinga. Net geriausių norų vedami ir šventai savo argumentais tikintys lyderiai jokių būdu negali į tokius spąstus patekti. Žinoma, kritikos niekuomet nepavyks išvengti, tačiau ilgesnėje laiko perspektyvoje tai išeina į naudą – vietos bendruomenė sustiprėja. Verta taip pat pabrėžti, kad aktyvi Punsko administracijos politika stiprina visos lietuvių bendruomenės padėtį, padeda spręsti didesnes ir mažesnes problemas. Tai jaučiame ne tik Seinuose, bet ir Suvalkuose. Tai jaučia ir gretimos Seinų apskrities savivaldybės, kurioms dominuojanti

Punsko pozicija ne visuomet kelia džiaugsmą.

Lenkijos lietuvių bendruomenė (LLB) savo atstovų suvažiavimo metu taip pat bandė kelti klausimą, ar nereikėtų susėsti visiems kartu ir apsvarstyti, ką ir kaip reikėtų tobulinti, kad kiek įmanoma ilgiau būtų išsaugota šio krašto lietuvių tautinė tapatybė. Tokie suvažiavimai formaliai lyg ir vyksta, tačiau rimtų diskusijų juose nedaug. Kol kas ne iki galo tai pasiseka padaryti, mat (bent man taip atrodo) neišvengiamai susiduriama su skirtingais intere-

sais. Nekalbu apie asmeninius interesus, bet sieki visų pirma rūpintis tik savos įstaigos, organizacijos, žurnalo, kolektyvo, mokyklos... veikla. Iš dalies tai gerai, kadangi tas natūralus konkuravimas veda prie tobulėjimo. Kita vertus, kartais reikėtų ir platesnio požiūrio bei sutarimo, kaip mes savo bendruomenės gyvenimą matome praėjus 10 ar 30 metų. Ateities niekas negali nuspėti, tačiau pati diskusija ir nuomonių įvairovė labai vertinga. Žinau, kad LLB valdyba jau kurį laiką diskutuoja, kaip išgirsti lietuvių bendruomenės, bent žymesnės jos narių dalies, balsą. Pradėta rengti apklausos anketa, kuria bus siekiama sužinoti gyventojų nuomonę įvairiais klausimais. Jei pavyktų tai padaryti, tai būtų svarbus žingsnis ruošiant lietuvių bendruomenės raidos strategiją. Mes neturime lėšų, todėl neturime taip pat kitų efektyvių instrumentų, kuriais naudojasi visi, siekiantys sužinoti žmonių nuotaikas, požiūrį į vienokius ar kitokius sprendimus, susijusius su jų gyvenimu. Jokia paslaptis, kad vyriausybės, politinės partijos ar net savivaldybės užsisako profesionaliai parengtas gyventojų apklausas, kad suprastų, kaip ir kurie sprendimai susilaukia žmonių teigiamos ar neigiamos reakcijos. Vėliau tuo remiantis ir priimami sprendimai.

Grįždamas prie pagrindinės šio straipsnio minties noriu pabrėžti, kad

kuo daugiau ir plačiau diskutuosime tarpusavyje, klausime, atsiklausime ir įsiklausysime vieni į kitų nuomones, tuo bus geriau. Tai nėra lengva, kadangi žmonės esą skirtingų charakterių, įsitikinimų, išankstinių nusiteikimų. Padėtį sunkina ir tai, kad lietuvių bendruomenė labai maža. Tačiau reikia to siekti, juolab kad net lenkų mokslininkai, politikai ar kitų Lenkijoje gyvenančių tautinių mažumų atstovai prieš kelis dešimtmečius dažnai sakydavo, jog Lenkijos lietuvių išskirtinis bruožas – gebėjimas susitarti dėl bendro tikslo. Kitaip įsivyrąja viską užgožianti apatija ir įsitikinimas, kad ir taip nieko negalima pakeisti.

Pabaigoje noriu dar pagirti Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungą, kuri mūsų krašte surengė Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. Jo metu Punsko Kovo 11-osios licėjuje vyko diskusija tema „Kiek turėtumėm būti atviri ir kiek uždari, kad mūsų identitetas nepaskęstų globalizacijos eroje“. Joje dalyvavo Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė D. Henke, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos bei mūsų krašto atstovai, tarp jų buvusi Lenkijos lietuvių bendruomenės pirmininkė, dabartinė „Aušros“ redaktorė I. Gasperavičiūtė. Tuomet pagalvojau, kad tokių diskusijų labai trūksta mūsų bendruomenei. Žinoma, mes diskutuojame suvažiavimų, posėdžių, įvairių renginių metu, tačiau visuomet, mano galva, stinga vieno labai svarbaus, esminio dalyko – gero pasiruošimo diskusijai, aiškaus tikslo, kurį norime pasiekti, apgalvojimo, į kuriuos rūpimus klausimus norime gauti vienokių ar kitokių atsakymus. Kongreso diskusijai, kuriai vadovavo T. Marcinkevičius, buvo gerai pasiruošta. Konkretūs, kartais provokuojantys klausimai ir vadovavimas diskusijos eigai leido labai prasmingai pakalbėti apie konkrečius ir svarbius dalykus. Gal vertėtų dažniau tokias diskusijas rengti ir pasikeisti nuomonėmis vienais ar kitais mūsų bendruomenės gyvenimo klausimais?

LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovai lankėsi pas Lenkijos lietuvius

„AUŠROS“ INF.

Rugšėjo 6 d. Seinuose ir Suvalkuose lankėsi LR švietimo, mokslo ir sporto viceministras Ramūnas Skaudžius bei užsienio lietuvių švietimą kuruojančios Virginija Rinkevičienė ir Elyyra Buzienė.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje svečiai, lydimi LR konsulo Genadijaus Mackelio, susitiko su lietuviškų mokyklų ir vaikų darželių vadovais ir aptarė aktualius klausimus. Pastebėta, kad dėl energijos šaltinių augančių kainų kyla mokyklų išlaikymo kaštai. Tai didelis iššūkis „Žiburio“ mokyklai, kuri šiuo metu šildoma skystuoju kuru. Direktorius Algirdas Vaicekuskas informavo, kad yra planų keisti šildymo sistemą į labiau ekonomišką, t. y. hibridinę: skystuoju kuru ir šilumos siurbliu. Juolab kad mokykla turi įrengtą saulės elektrinę. Vidugirių pagrindinės mokyklos direktorius Dovydas Nometka sakė, jog jų didžiausias rūpestis – demografija. Dėl

mažėjančio vaikų skaičiaus netolimoje ateityje galbūt užsidarys vienintelė mūsų krašte likusi kaimo mokyklėlė. Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus direktorius susirūpinęs dėl bendrabučio likimo. Esą per mažai bendrabučio mokinių, tad Seinų apskritis sako, kad nuostolinga jį išlaikyti. Beje, kaip paašškėjo, Seinų apskritis kiekvienais metais nepalyginamai daugiau lėšų skiria lenkiško Seinų licėjaus išlaikymui negu Punsko licėjui.

Ministerijos atstovai taip pat apsilankė Suvalkuose veikiančiame lietuvių vaikų darželyje. Susitikime, kuriame dalyvavo Punsko savivaldybės viršaitis, Lenkijos lietuvių bendruomenės bei Vysk. A. Baranausko fondo atstovai, daugiausia kalbėta lietuviškos mokyklos steigimo Suvalkuose tema. Aptarti keli konkretūs klausimo sprendimo variantai. Nuspręsta paspartinti šio projekto įgyvendinimą.

Iš kairės: viceministras R. Skaudžius, direktorius A. Vaicekuskas, konsulas G. Mackelis

Neramaus rudens pradžia

RYTIS MOTIEJŪNAS

Tvanki ir griausminga vasara persirito į rudenį. Šiomet ne tik pasiekti keli lietuviški karščio rekordai, bet kartu kraštą alino didžiulė sausra, retsykais bauginusi mus didžiulėmis liūtimis. Šie kontrastai ir stebina, ir erzina, bet meteorologai tvirtina, kad tokių klimato kraštutinumų bus vis daugiau...

Rugsėįj eina jau septintasis Rusijos invazijos į Ukrainą mėnuo. Vasario pabaigoje apstulbęs pasaulis su neslepiamu susižavėjimu stebėjo, kaip ukrainiečiai atmuša „antrosios pagal pajėgumą“ (taip mėgsta girtis rusų generolai) armijos atakas. Keletą savaičių visi užgniaužę kvapą spėliojo, ar išsilaikys Kijevas...

Sostinė atsilaikė. Užpuolikai net paliko jos apylinkes ir sukoncentravo dėmesį į kitus Ukrainos regionus. Bet karas nepasidarė mažiau nuožmus. Cinikai sako, kad jis palengva tampa rutina ir kad jis palengva užmirštas. O juk besiginantys ukrainiečiai kovoja ne tik už save, bet ir už mus, visus tuos, kuriuos rusų revanšistai norėtų „išvaduoti“, svajodami atkurti jų pamišusiose galvose įsivaizduojamą *rusiškąją pasaulį* su buvusios SSRS ar net Rusijos imperijos sienomis (ši buvo dar didesnė nei Sovietų Sąjunga, nes joje buvusios ir Suomija su didžiąja Lenkijos dalimi). Atkurti jį bet kokia kaina, nesiskaitant nei su savų, nei užkariaujamų valstybių gyventojų gyvybėmis.

Kol kas okupantams sekasi prastokai. Didvyriška ukrainiečių tautos kova ne tik sužavėjo pasaulį, bet ir privertė kiek susigėsti taip pat sočiąją Europos Sąjungą. Besiginanti pusė gauna nemažą finansinę, karinę ir kitokią pagalbą iš daugelio pasaulio

valstybių, net iš kitų žemynų. Bet šėtoniškas senstelėjusio Maskvos valdovo karo planas nebuvo vienadienė improvizacija. Daug metų vyko ne tik karinių konfliktų repeticijos (Čečėnija, Gruzija, Krymas), buvo zonduojamos ir aplinkinio pasaulio reakcijos į įvairias rusų provokacijas. Dirbo gausybė rusų šnipų, jie ir jų nupirkti politikai įsiskverbė į demokratinio pasaulio politinį ir finansinį elitą. Tai dar ne viskas – galima šaipytis iš rusų nupirktų pasidavėlių, bet kai rusų demagogiją ima transliuoti Katalikų bažnyčios galva, darosi neįjauku. Kas tai – naivus marazmas ar kremlinių įtakos agentų pergalė?

Tačiau karas Ukrainoje turėjo ir teigiamą poveikį. Jis atvėrė akis nauvuoliams, tikėjusiems gerąja Rusija, sunkiau pateisinti užpuolikus ir jų seniems ar naujiems bičiuliams. Rusijos agresijos akivaizdoje neįjauku ir komunistinei Kinijai, kuri irgi norėtų dominuoti pasaulyje, tačiau būtų linkusi tai padaryti ekonomine galia, o ne karu.

Tariamasis rusakalbių išvadavimas tapo visos Ukrainos gyventojų, kalbančių ir rusiškai, ir ukrainietiška, genocidu. Neišprovokuotas suverenios valstybės užpuolimas, neregėtas žiaurumas ir plėšikavimas tarp civilių, visos valstybės teritorijos apšaudymas atstūmė nuo Rusijos net ir buvusius jos draugus. Balsavimai Jungtinėse Tautose parodė, kad rusų draugėmis teliko tik kelios (regis, penkios) valstybės iš beveik 200 organizacijos narių: Baltarusija, Šiaurės Korėja, dar kelios valstybės, pvz., Eritrėja.

Nepavykus žaibiškam užpuolimui, rusų armija atsitraukė ir pradėjo ilgą bei sekinantį pozicinį karą. Bus išbandoma ne tik kariaujančių

ukrainiečių kantrybė. Būsime išbandomi ir mes. Rusija, ilgai maitinusi Europą savo dujomis ir nafta, užmigdė regiono vadovų budrumą. Kol ukrainiečiai laukia pažadėtų modernių ginklų, sotūs ir ištižę vakariečiai gąsdinami šalta žiema. Užsukti visi rusiškų dujų vamzdžiai, net ir tie, kurių žadėta neužsukti. Maskvėnai atidžiai stebi situaciją ES ir tikisi, kad išaugusios naftos ir dujų kainos (dėl jų pradėto karo) parkludys prie komforto įpratusius vakariečius. Šis ruduo ir žiema bus tikrai nenusėjami... Štai jau bruzda čekai. Matyt, pamiršo rusų tankus 1968 metais...

Blogis yra be galo išradingas. Neabejotina, kad bus dedamos visokiausios pastangos, siekiant nutraukti pagalbą kovojančiai Ukrainai, kokiais nors šėtoniškais būdais priversti ją pasirašyti paliaubas ar taikos susitarimą, pasiliekant jau užkariautas teritorijas. Okupantai ne tik klastingi, bet be galo nuožmūs ir ciniški. Karo pradžioje kalbėję apie siekį denacifikuoti ir demilitarizuoti Ukrainą, dabar jau atvirai kalba apie užkariautų sričių prijungimą prie Rusijos. Siekiant palaužti valią priešintis, naudojamos visos priemonės – nuo atviro genocido iki nepaklusniųjų tremties į Rusijos gilumą, skubaus mokyklinių programų pakeitimo rusiškomis ir rusų mokytojų atvežimo. Šantažą gąsdinant pasauliniu badu, pavogus ukrainietiškus grūdus, ir bauginimą avarijomis atominėse elektrinėse jau matėme. Kokią dar niekšybę sugalvos užpuolikai? Vėl užvers mus ekonominių pabėgėlių iš Afrikos ir Azijos ordomis?

Niekas neabejoja, kad užkariavus Ukrainą, rusų armija ims „surinkinėti“

kitas, neva jiems priklausančias žemes su neva skriaudžiamais rusakalbiais ar net be jų. Apie tai atvirai šaukia rusų politikai ir žurnalistai, pažadėję, kad jų tankai pasieks Lisaboną. Ką jau kalbėti apie Lisaboną – šovinistinės isterijos apimti propagandistai kalba apie branduolinį karą, užmiršdami, kad tokia kare laimėtojų iš viso nebus...

Kol skeptikai krizena, kad ilgai neprasidėjo žadėtasis ukrainiečių kontrpuolimas, reikėtų prisiminti, jog problema ne tik kiekybinė rusų ginkluotės persvara. Daugelį metų miegoję ir mažinę savo kariuomenes, europiečiai susigriebė, kad ne labai daug tos karinės technikos ir turi. Rytų Europos valstybės, ne kartą patyrusios rusų „išvaduotojų“ įsiveržimus, puikiai suprato grėsmę ir atidavė beveik viską, ką turėjo. Lyderiai čia buvo estai, atidavę karo pradžioje ukrainiečiams trečdalį savo turėtos ginkluotės. Bėda ta, kad naujosios NATO narės nelabai daug tų ginklų ir turi. Paašikėjo, jog net Vokietijos kariniai sandėliai pustuščiai, o ir daug amunicijos paseno. Kol didžiosios Europos šalys teisinasi dėl lėto ir menko ginkluotės tiekimo, jų oponentai spėlioja – ar tikrai vokiečiai ir prancūzai neturi tiek ginklų, kiek prašo ukrainiečiai? Neturi ar turi, bet nenori duoti? Kas atsakys? Žinoma, britai ir amerikiečiai elgiasi kitaip, bet vadinamasis lendlizas įsivažiuoja lėtai. Tačiau net ir demokratų valdomose JAV suvokta, kuo gali baigtis Rusijos karinė pergalė Ukrainoje. Prieš porą savaičių daugiau kaip 20 žymių Jungtinių Valstijų politikų ir diplomatų paragino prezidentą Džo Baideną tiekti daugiau ginkluotės kovojančiai Ukrainai ir daryti tai greičiau, nes priešingu atveju amerikiečiams vėliau teks siųsti į karą jau savo karius... Tiems, kas šaiposi iš ukrainiečių armijos, reikėtų priminti, kad amerikiečiai kol kas atvežė tik penktadalį visos pažadėtos ginkluotės!

Karas atskleidžia ne tik blogąsias

žmogaus savybes. Iš Ukrainos plūtelėjus milijonams pabėgėlių, jie buvo gan šiltai sutikti daugelyje pasaulio valstybių. Neganda suartina žmones – atidėtos į šoną senos nuoskaudos, kiekvienas bent kiek protaujantis asmuo suvokia, kad ukrainiečiai gina ne tik save, bet ir mus. Neproporcingai daug pabėgėlių priėmė Ukrainos kaimynės, ypač Lenkija (gal Vengrija mažiau). Gan daug ukrainiečių įsikūrė ir Baltijos šalyse. Nors rusų propagandistai ir neriasi iš kailio, bandydami sukiršinti tautas ar sukelti nepasitenkinimą atvykėliais, kol kas jiems nesiseka. Štai vėl bandoma prisiminti Voluinės tragediją ir įkaltinti pleišta tarp ukrainiečių ir lenkų, kuriamas įvaizdis, kad dėl pakilusių kuro kainų kalti užsispyrę ir nenorintys rusams pasiduoti ukrainiečiai.

Žinoma, kad tai nesąmonės. Bet jei žiema bus labai šalta, tokia propaganda gali ir suveikti. Visi žiūri į Europos didžiuosius ir bijo jų silpną dvasiškumą. Juk vokiečių ir prancūzų elgesys kartais tikrai nepaaiškinamas. Pavyzdžiui, kam skambinėti V. Putinui? Norint *išsaugoti jo veidą*? Bet juk Antrojo pasaulinio karo metu V. Čerčilis neskambinėjo A. Hitleriui, kad *išsaugotų jo veidą*... Kas tai – nepagydomas vakariečių naivumas ar tiesiog pragmatiškas cinizmas?

Lietuva kol kas neatrodo pasiruošusi priimti visų naujų didelių geopolitinių, ekonominių ir finansinių iššūkių. Paašikėjo, kad net mūsų pasieniečiams trūksta paprastų šaunamųjų ginklų, o daugelis nupirktų šarvuočių brokuoti. Prašome NATO sąjungininkų brigados, bet neturime kur juos apgyvendinti...

Horizonte šmėžuojant finansinei krizei, nulemtai kainų augimo, vasaros pabaigoje daugelis vyriausybės ministrų tiesiog atostogavo. Infliacija pas mus viršijo 20 % ir čia esame visos ES priekyje (didesnė infliacija tik Estijoje), bet valdžios atstovai spinduliuoja ramybę. Belieka spėlioti, ar jie tikrai tokie kompetentingi ir

viskam pasiruošę, ar tiesiog abejingi savo piliečiams?

Atrodo, kad antrasis variantas. Kilus skandalui dėl vadinamojo elektros kainų liberalizavimo ir bankrutavus vienai pusiau fiktyviai nepriklausomo elektros tiekimo įmonei, apgauta keliasdešimt tūkstančių žmonių. Bet premjerė tesugebėjo pasakyti, kad dėl to kalti... patys vartotojai, nes jie neatidžiai skaitė sudaromas sutartis!

Sudirgęs visas pasaulis. Atrodytų, valdžia turėtų rūpintis tuo, kaip sumažinti visus esamus ir būsimus iššūkius ir problemas. Be visų ekonomikos bėdų, nereikėtų užmiršti ir hibridinio karo grėsmių. Galima juoktis iš visokių paleckininkų organizacijų, *draugaujančių* su Rusija ir Baltarusija, bet gyventojų pragyvenimo lygio smukimas ir tikro ar tariamo nepasitenkinimo kurstymas, siekiant pakenkti valstybei, irgi yra tokių politinių machinacijų dalis. Jei jau tokia sunki padėtis, o lengvų sprendimų nėra, reikia nors pasistengti, kad sunkmetis netaptų Lietuvos priešams galimybe ją šmeižti.

Dar ir sporto naujienos šiemet nedžiugino tautiečių. Džiaugdamiesi jaunųjų krepšininkų ir krepšininkų bei disko metikų medaliais, visi tikėjimės sėkmės ir vyrų krepšinyje. Bet kol kas jos nėra. Turbūt visus užliūliavo pergalės priešsezoninėse rungtynėse – pastebėta, kad po pergalių draugiškuose susitikimuose rimtose varžybose dažniausiai laukia pralaimėjimai. Medalių dar teks palaukti...

Ukrainos tautą
galima paremti
pervedant pinigų į sąskaitą.

Banko sąskaita:

LT17 7300 0101 4089 4869

Gavėjas:

VšĮ Mėlyna ir geltona
(sąskaita Lietuvoje)

Išrinkta nauja Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos valdyba

VAIVA VAICEKAUSKAITĖ

Neseniai Punske vyko Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso kultūrinė dalis. Tai buvo didelė garbė, bet ir atsakomybė. Renginių ruošiant reikėjo įdėti daug darbo ir pastangų, kad parodytume mūsų kraštą iš geriausios pusės. Kongresas susilaukė aukščiausios Lietuvos valdžios dėmesio – jį atidaryti atvyko Jo Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda su žmona Diana. Tai rodo, kokia svarbi ir reikšminga Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos veikla.

Tai buvo dveji įtempto darbo metai, kurie ilgam įsirašė į mūsų istoriją, kaip ir žmonės, kurių dėka taip įsiminsime šiuos metus. Praėjusios kadencijos valdybos pirmininkė – Ingrida Vaznelytė, nariai: Silvija Liaukevičiūtė, Lidija Batvinskaitė, Laima Sidarytė, Tomas Venslauskas, Matas Čėpla, Tomas Čėpla, Laura Kogačiauskaitė, Brigita Krakauskaitė, Monika Maršalaitė.

Naujai išrinkta LLJS valdyba

Atėjo laikas vėl išrinkti žmones, kurie atstovaus ir burs Lenkijos lietuvių jaunimą. Rinkiminis susirinkimas įvyko rugpjūčio dvidešimt antrą dieną. Jį pradėjusi buvusios

kadencijos pirmininkė aptarė pastarųjų dvejų metų darbą, Kongresą ir visus LLJS valdybos parengtus projektus. Kalbėjomės apie darbus, kuriuos reikės atlikti per ateinančius dvejus metus, kokie renginiai mūsų dar laukia. Buvo svarstomas organizacijos statuto keitimo klausimas. Kalbėta apie būtinybę skatinti jaunimą baigus mokslus grįžti į mūsų kraštą, tuo pačiu – aktyviai dalyvauti organizacijų veikloje.

Susirinkimo metu LLJS pirmininke perrinkta Ingrida Vaznelytė. Į naują valdybą išrinkti: Darija Adamčikaitė, Gabija Petruškevičiūtė, Gabija Uzdilaitė, Jokūbas Petruškevičius, Karolina Petruškevičiūtė, Mangirdas Vektorius, Monika Maršalaitė, Vaiva Vaicekauskaitė, Viktorija Petruškevičiūtė.

PLJK dalyviai su LR prezidentine pora Gitanu ir Diana Nausėdomis

Tautodailės mugė

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Žvelgiant į istoriją, šiemet įvyko XXXIX mugė. Susirinko į ją nemažas būrys mūsų krašto žmonių, bet daugumą sudarė atvykę iš Lietuvos ir iš įvairių Lenkijos vietovių. Mugė pasižymėjo gaminių gausa ir įvairove. Galima drąsiai teigti, kad joje buvo visko: žolynų, audinių, keramikos, medžio, odos, lino, vilnos dirbinių, įvairių rankdarbių, metalo gaminių, pintinių ir kitų buities reikmenų iš vytelių, vaško žvakių. Galima buvo įsigyti ir maisto: medaus, duonos, mėsos, čeburekų, kibinų, rūkytos žuvies, sūrių, giros ir kitų skanėstų. Prekiautojai labai įvairūs pasiūlos, kokybės ir tradicijų išlaikymo požiūriu. Labiausiai džiugino tie, kurie atvyko turėdami paveldo sertifikatą. Lenkijoje toks ženklas neteikiamas, todėl ir priimant dalyvius nėra į ką atsižvelgti.

Paminėti reikėtų pirmiausia mūsų krašto dalyvius, kurių tikrai labai sumažėjo. Atvyko mergaitės iš Seinų, kurios prisirinkusios žolynų supynė vainikėlius, padarė puokšteles, nes per Žolines privalu pašventinti

Virginijos Karčiauskienės nuotrauka.

žolynus, kad vėliau būtų ką mirusiajam į karstą įdėti arba ligoniui pasimilkėti. Pirmosios mugės, kuri įvyko prieš trisdešimt devynerius metus, tikslas buvo ne tiek parduoti gaminius, kiek pademonstruoti amatus. Šiemet tik „Šimtavirvio“ tautodailės dirbtuvės demonstravo audimą. Pastaruoju metu čia audžiama senovines

krašto prijuostes, sijonus, liemenes, todėl norėjosi, kad mugės lankytojai pasižiūrėtų, kaip tai daroma. Audimo amatą demonstravo Veronika Valenskienė iš Punsko. Siuvimo amatui atstovavo Danutė Vaznelienė iš Valinčių, kuri buvo prisiuvusi lininių krikšto marškinėlių, suknelių, įvairių krepšelių ir kitų smulkesnių darbėlių. Kiti atvyko su medumi, pyragais, duona ir kitais maisto gaminiais. Prie mūsų krašto dalyvių reikėtų priskirti: Ritą Kutilienę iš Punsko (tapyba), Andrių Vasiliauską iš Šaltėnų (medinės skulptūrėlės), Aliciją Vasilevską iš Pavaiponės, Violetą Žegarską nuo Seinų, Gretą Bobinaitę iš Punsko, Kamilę Kopec iš Zervynų.

Daugiausia mugės dalyvių buvo iš Lietuvos. Prisiminti reikėtų tuos, kurie su savo gaminiais atvyksta jau daugelį metų. Viena iš tikimiausių, turbūt jau dvidešimt metų čia besilankanti su savo keramikos gaminiais – Alma Kisnieriūtė. Ji

Virginijos Karčiauskienės nuotrauka.

nepabūgo netgi pandemijos. Atvyko ir 2020 metais, nors mugė buvo labai kukli. Jau daugelį metų dalyvauja Gudžiai ir Survilai iš Kauno, turintys keramikos paveldo sertifikatą. Daliai jų gamybos būdingi lietuviško ornamento forma ir dekoravimo būdas. Su paveldo sertifikatu atvyko ir Bronė Surdokienė iš Alytaus. Pagal išsilavinimą ji tekstilininkė. Pradėjusi nuo staltiesių, takelių ir servetėlių siuvinėjimo (buvo surengusi jų parodą Punsko muziejuje „Senoji klebonija“) perėjo prie delmonų gamybos. Jos darbeliai atlikti kruopščiai. Kurdama panaudoja liaudies siuvinėjimo tradicijas.

Martyno ir Virginijos Sebastinų iš Alytaus pinti krepšiai ir kiti vytelių gaminiai taip pat su paveldo ženklu. Virginija Sebastinienė kartu su Violeta Jasinevičiene buvo atvežusios savo gaminius į parodą, suorganizuotą taip pat muziejuje „Senoji klebonija“. Su sertifikatu atvyko ir medžio drožėjas iš Alvito. Jo gaminiai tai koplų stulpiai, šventųjų figūrėlės, angelai. Raimundas Blažaitis kuria pagal visas liaudies meno drožybos tradicijas. Už savo darbus yra gavęs Aukso vainiką – aukščiausią apdovanojimą liaudies meno srityje. Ne vieną jo darbą yra įsigiję ir mūsų krašto žmonės. Kitas medžio drožėjas, kuriantis juostines, rankšluostines ir verpstes

Virginijos Karčauskienės nuotr.

– Edmundas Akulauskas. Jo darbų forma ir ornamentas atitinka visas liaudies kūrybos tradicijas. Technologijų atžvilgiu visi darbai atlikti taip tobulai, kad ne vienam pasirodė, jog tai lazerinė technika.

O lazeriu atliktų gaminių iš tiesų buvo ne vienas. Tokių darbų savininkai man tvirtino: „Kam vargti rankomis, jeigu tam yra sukurtos naujos technologijos?“ Ar tai atitinka liaudies meno gaminiui keliamus reikalavimus – reikėtų pasvarstyti. Rasime juose paliktą rankų šilumą, žmogaus energiją? Visai kitas jausmas apima paėmus juostą, išaustą rankomis, ir kitoks – mechaninėmis staklėmis.

Geriausiai šis jausmas patiriamas muziejuje, kur tiek daug rankomis atliktų eksponatų. Ten gera ir jauku, nes daiktai ne tik „kalba“, bet ir „šildo“. Šioje mugėje, be išvardytų darbų, buvo ir kitokio lygio gaminių. Atvyko įvairūs perpardavinėtojai su daiktais iš dirbtinių medžiagų, su gaminiiais iš Kinijos arba tiesiog įsigytais sendaikčių parduotuvėse. O juk tai buvo tautodailės mugė...

Per keliolika metų Punsko mugė garsėjo kaip išskirtinė. Buvo perduodama iš lūpų į lūpas, kad į Punską patekti yra garbė. Jeigu skaičiuotume šio renginio metus nuo 1983-ųjų, tai kitais metais vyktų jubiliejinė keturiasdešimtoji mugė. 2020 metais ji buvo kukli (vos keletas stendų), bet įvyko, ir ją taip pat privalome priimti į mugės istoriją.

Dėkojame renginio rėmėjams: Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerijai, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai.

Virginijos Karčauskienės nuotr.

GLOBALI LIETUVA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTERIJAMinisterstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Punsko dienos – Žolinės 2022

PALANGOS BALANDININKŲ KLUBO PIRMININKAS REINOLDAS LIAUDANSKAS

Punsko savivaldybės viršaičio Vytauto Liškausko kvietimu rugpjūčio 15 d. Palangos balandininkų klubo nariai dalyvavo šventėje Punsko dienos – Žolinės 2022. Minėtas klubas surengė dekoratyvinių balandžių, naminių paukščių ir triušiuų iš Lietuvos (Palangos, Klaipėdos, Šiaulių) parodą.

Ši šventinė paroda surengta glaudžiai bendradarbiaujant su balandininkų klubais, Lietuvos dekoratyvinių balandžių augintojų asociacija (prezidentas Ramūnas Naruševičius; parodos spalvinis, reklaminis apipavidalinimas, plakatų paruošimas), Klaipėdos apskrities dekoratyvinių paukščių augintojų

Balandžiai Punsko padangėje

Kalba Reinoldas Liaudanskas

klubu (pirmininkas Valerijonas Bernotas, pavaduotojas Gediminas Rapalis). Savo augintinius atvežė balandininkas Rimantas Beneta iš Šiaulių. Tai buvo 10 veislių 80 dekoratyvinių balandžių ir 9 veislių naminiai paukščiai (vištos) bei kambariniai triušukai. Renginio metu parodos lankytojai rinko gražiausią balandį ir gražiausią vištą. Daugiausia balų surinko rudos spalvos karakulinis balandis Nr. 37 ir sebraiūtų veislės višta Nr. 21. Renginį labai pajvairino Alytaus sportinių balandžių mėgėjų klubas „Startas“. Į dangų paleista 350 sportinių pašto balandžių. Dalis jų buvo grįžę iš Berlyno (įveikę 900 km atstumą).

Paroda susilaukė labai

didelio lankytojų susidomėjimo. Ją lankė ir suaugę, ir vaikai. Daugelis fotografavo, džiaugėsi paukščių įvairove, domėjosi veislėmis bei jų auginimu.

Nuoširdžiai dėkojame Punsko savivaldybės viršaičiui Vytautui Liškauskui, taip pat Palangos miesto savivaldybės merui Šarūnui Vaitkui už galimybę dalyvauti šventėje Punsko dienos – Žolinės 2022, Lietuvos dekoratyvinių balandžių augintojų asociacijos prezidentui Ramūnui Naruševičiui, Klaipėdos apskrities dekoratyvinių paukščių augintojų klubui, jo pirmininkui Valerijonui Bernotui ir pavaduotojui Gediminui Rapaliui, Šiaulių balandininkui Rimantui Benetai, palangiškiams Vitai ir Vytautui Stonkams, Alytaus sportinių balandžių mėgėjų klubo „Startas“ pirmininkui Algiui Kisieliui ir visiems rėmėjams, organizatoriams bei dalyviams.

2022–2023 mokslo metų pradžia – be pandemijos ribojimų

„AUŠROS“ INF.

Naujuosius mokslo metus Punsco, Seinų, Suvalkų krašto lietuviškos švietimo įstaigos pasitiko įprastai – be specifinių COVID-19 ligos plitimo ribojimų. Mokyklose vyko oficialios mokslo metų pradžios šventės (kaip prieš pandemijos laikotarpį) su vėliavų įnešimu, himno giedojimu, sveikinimais. Vėliau mokiniai susitiko su savo auklėtojais kabinetuose.

SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ MOKYKLOJE

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykla pradėjo 18-uosius mokslo metus su 101 mokiniu. 7 vaikai atėjo į pirmąją klasę. Mokiniai turi galimybę dalyvauti dailės, dainavimo, muzikos, šokių, dramos, sporto būreliuose. Veikia mokyklos svetainė. Į mokyklą veža du mokykliniai autobusiukai.

Didelių naujovių nėra, vyksta įprastasis darbas.

VIDUGIRIŲ MOKYKLOJE

Šiais mokslo metais Vidugirių mokyklą lankys 23 mokiniai. Klasės, kaip ir anksčiau, jungtos. Mokykloje veiks vokalinis, šokių, dramos būreliai, taip pat vyks sporto užsiėmimai.

Vidugirių mokykloje šiemet pasikeitė direktorius. Nuo 2022/23 mokslo metų šias pareigas eis Dovydas Nometka (perėmęs jas iš Onutės Samulevičienės).

PUNSKO SAVIVALDYBĖS VAIKŲ DARŽELYJE

Mokslo metus pradėjo 100 darželinukų, iš jų lietuviškose grupėse – 84. Toliau dirbs 5 vaikų grupės: 4 lietuvių mokomąja kalba (dvi 3–4

metų ir dvi 5–6 metų) ir viena lenkų mokomąja kalba (3–6 metų). Vyks dailės, muzikos su šokių elementais, ekologijos, verslumo, teatro ir anglų kalbos papildomi užsiėmimai. Su vaikais, kuriems reikės psichologinės ir pedagoginės pagalbos, dirbs psichologė, dvi oligofrenopedagogės, specialusis pedagogas, o su vaikais, turinčiais kalbos sutrikimų – logopedė. Darželyje suremontuoti vaikų tualetai, atnaujinta žaidimų aikštelė.

PUNSKO DARIAUS IR GIRĖNO MOKYKLOJE

Punsco Dariaus ir Girėno mokykloje mokslo metus pradėjo 213 mokinių, iš jų 157 – lietuviškose klasėse. Pirmoje lietuviškoje klasėje mokysis 16 mokinių, į lenkišką atėjo 7. Priimti du vaikai iš Ukrainos:

vienas mokysis pirmoje lenkiškoje klasėje, kitas – aštuntoje. Baigtas Sūduvos metams paminėti skirtas projektas, kurį įgyvendinant suorganizuotas krepšinio turnyras, o VIII klasės moksleiviams – žygis prie Šiurpilio pilialknio.

Mokykloje vyks sporto užsiėmimai I–VI klasių mokiniams pagal projektą „Żyjmy zdrowo na sportowo“, kuriam vadovauja Slabados mokykla. Užsiėmimų organizatorius – Moksleivių klubas „Szelment“. Šis projektas finansuojamas Lenkijos sporto ir turizmo ministerijos. Taip pat kaip kasmet mokykloje vykdomas sveiko maitinimosi

Irenos Gasparavičiūtės nuotr.

Pirmoji mokslo metų diena Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje

Mokslo metų pradžia Punsko licėjuje

projektas, finansuojamas Lenkijos vyriausybės lėšomis. Jį įgyvendinant I–V klasių mokiniams bus parūpinta vaisių, daržovių ir pieno.

PUNSKO KOVO 11-OSIOS LICĖJUJE

Naujuosius mokslo metus pradėjo 108 mokiniai, iš jų 30 pirmaklasių. 9 pirmokai mokysis biologijos-chemijos profilio klasėje, o 21 – matematikos-fizikos. Jie taip pat lankys naujo dalyko – istorijos ir dabarties – pamokas. O ketvirtokai bus pirmoji laida, kuri laikys abiturą pagal naujas taisykles. Keičiasi ir saugos mokymas. Dėl karinių veiksmų Ukrainoje į saugumo pamokas sugrįžta mokymasis šaudyti ginklais.

Įvykus įvairiems teisės pakitimams, mokykloje dirbs psichologė ir pedagogė. Pagal naują švietimo įstatymą kiekvienas mokytojas, kuris dirba visu krūviu, turės skirti vieną valandą per savaitę konsultacijoms mokiniams arba jų tėvams.

Mokykloje ir toliau veiks dramos būrelis, šokių grupė „Šalčia“, mišrus choras „Pašešupiai“, merginų ir vaikinų krepšinio komandos. Moksleiviai redaguos laikraštuką

„Dėmesio“.

Licėjuje vykdomas projektas „Punsko-Rygos draugystės tiltas“, kurį finansuoja Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Jau rugsėjo pabaigoje licėjaus choras „Pašešupiai“ vyks į Rygos lietuvių vidurinę mokyklą. Taip pat bus vykdomas projektas „Aktyvioji lenta“ („Aktywna tablica“). Mokykla galės įsigyti du interaktyvius monitorius. Projektas finansuojamas Lenkijos vyriausybės lėšomis.

SUVALKŲ LIETUVIŲ VAIKŲ DARŽELIS

Suvalkų lietuvių vaikų darželis pradeda trečiuosius mokslo metus. Jis ir toliau dirba išnuomotose privačios įmonės patalpose Palaimintosios Sesers Kanizijos Mackevič gatvėje. Lietuvių darželio veiklą finansuoja Lietuvos vyriausybė, o jam vadovauja Vyskupo Antano Barausko fondas.

Šiuos mokslo metus pradėjo 24 darželinukai. 5–6 metų grupėje yra 9 vaikučiai, o 2,5–4 metų – 15. Darželyje vyksta anglų ir rusų kalbų pamokėlės, šokių, dramos, dainavimo, gimnastikos ir ritmikos užsiėmimai.

Su vaikais, kuriems reikia psichologinės ir pedagoginės pagalbos, dirba pedagogė, o su turinčiais kalbos sutrikimų – logopedė.

Rugsėjo 6 d. darželyje lankėsi LR švietimo, mokslo ir sporto viceministras Ramūnas Skaudžius, užsienio lietuvių švietimą kuriojančios šios ministerijos atstovės, Punsko valsčiaus viršaitis, Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Vyskupo A. Barausko fondo atstovai. Susitikimo metu kalbėtasi lietuviškos mokyklos steigimo Suvalkuose tema. Aptarti keli konkretūs klausimo sprendimo variantai, nuspręsta paspartinti šio projekto įgyvendinimą, kad ateinančiais mokslo metais Suvalkuose pradėtų veikti pirmoji lietuviškos mokyklos klasė.

**Linkime įdomių pamokų,
smalsumo, gerų draugų,
aukštų pasiekimų mokiniams,
o mokytojams –
kūrybiškumo ir ištvermės
naujaisiais mokslo metais!**

Mokykla. Pasvarstymai ir pastebėjimai

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Šiemet rugsėjo 1-oji buvo visai normali. Rašydama „normali“, turiu omenyje mokslo metų pradžią vienoje mokyklos patalpoje su keliomis dešimtimis mokinių, tėvais ir mokytojais. Kaip vasaros atostogos prabėgo be jokių sanitarijų apribojimų, taip ir mokslo metus mokiniai pasitiko įprastomis sąlygomis. Nereikėjo pusės veido slėpti po kauke, laikytis atstumų ar pirmos dienos mokykloje pasitikti namuose prie kompiuterio ekrano. Pandemijos tarsi ir nėra. Bent tokia informacija mus pasiekia iš žurnalistų. Tikiu, kad taip bus ir toliau, o virusas liks praeity, nereikalingai nusinešęs tiek milijonų gyvybių...

Mokytojai ir mokiniai, atrodo, teigiamai pasirengę naujų mokslo metų kelionei. Iššūkių bus visiems, bet argi ne tokiomis sąlygomis pastatytas gyvenimas? Priešingu atveju pradėtume nuobodžiauti, užsisnaudę spardytume batais užkliuvusį kelio akmenuką. Tiesa, neseniai teko girdėti mokytojo pensininko iš Lietuvos pasisakymą, kad šiuolaikinis mokinys nėra toks smalsus, koks buvo anksčiau. Anot jo, dabar jaunam žmogui labai dažnai „nesinori“, „nemato reikalo“ ką nors veikti, ypač kalbant apie papildomą veiklą po pamokų. Jis kalbėjo, kad didelis atitrūkimas nuo gamtos tikrai turi įtakos vaikams ir jaunimui. Problema slypi pamokų arba ilgesnių mokyklos ekskursijų į gamtą trūkume. Nėra stovyklų, nėra skautų būrelių, kur mokiniai išmoksta daugiau, nei patys tėvai tikisi. Tiesa, o ar pas mus tokių užsiėmimų netrūksta? Drįsčiau teigti, kad tikrai taip. Tik nesaikime, kad daugelis iš mūsų yra iš

kaimo, tad turime pakankamai ryšio su gamta. Turime, bet jis visiškai kitoks, kai vykstama su klase, mokyklos bendruomene. Tai gali patvirtinti vyresni mokyklų mokytojai, tėvai ar Y kartos atstovai.

Paskutinę atostogų savaitę apsilankiau Punsko viešojoje bibliotekoje. Nežinau, kaip Jums, bet mano pojūčiais knygos skleidžia ypatingą energiją. Būti tarp jų yra nepaprastai malonu. Bet dar maloniau, kai galima apie jas ir tarp jų pasikalbėti su kitu knygų mylėtoju. Išeidamas jautiesi kažkuo papildytas, turtingesnis ir net laimingesnis. Kadangi į biblioteką galima patekti tik užkabinius Punsko pagrindinės mokyklos

Mokytojo darbas yra labai nuvertintas, jis nėra autoritetas, kartais jis net negerbiamas, bet šios problemos šaltiniai turi daug atsakų.

aiškštę, neįmanoma nepastebėti, kaip labai ji pasikeitė. Aikštė visiškai neprimena tokios, kokią mindžiojau pati būdama mokinė. Tikrai viskas yra labai gražu, nauji suoliukai, gėlynams skirta erdvė. Augalijai reikės laiko išsiskleisti. Turbūt kitais metais ji pagyvins aikštę, duos deguonies. Iš pirmo žvilgsnio viskas čia yra gerai, tik šiek tiek pastovėjus į galvą šauna prisiminimas: „Ei, taigi dabar niekas čia nežais krepšinio ir nebėgios „maratonų“ per sporto pamokas!“ Po gerų penkių minučių imu suvokti, kad tokių sporto pamokų, kokias aš prisimenu, jau seniai nėra. Orams atšilus mokiniai sportuoja kūno kultūrai specialiai įrengtoje aikštėje. Pasižiūrėjus į mokyklos langus, niekas

nekaišioja pro juos nosių, norėdami pasižiūrėti, kaip, kas ir kuo lošia. Ir mokytojai nepyksta, kad sėdintys prie langų spokso pro juos ir nedalyvauja pamokoje. Juokas paima prisiminus mokyklos laikus. Grūdomės visi klasėse, o besimokydami licėjuje į istorijos pamokas tipenome į bendrabutį. Nesvarbu, ar šilta, ar šalta, ar speigas nosį kanda – reikia eiti į lauką. Tada tikrai nebuvo mums taip šalta, o perbėgti per ledinę aikštę buvo pats smagumas. Įkvėpdavome gaivaus oro, atsirasdavo daugiau energijos pamokoms. Žinau, kad dabar mano prisiminimai skamba kaip kokios bobutės, kuri sako: „Mano laikais buvo geriau.“ Kiekvienam savo laikas yra ir bus pats geriausias, bet dalintis prisiminimais visada smagu ir naudinga.

Nemažas įvykis mokyklos istorijoje būna tuomet, kai prie mokytojų prisijungia nauji mokytojai. Šiemet Punsko mokykla irgi turi naują matematikos mokytoją Onutę Šupšinskienę. Žinoma, jog rašau apie tai dėl to, kad mus sieja stiprus ryšys. Išduosiu paslaptį – jeigu ne ji, kažin, ar pati būčiau laimingai užbaigusi licėjų. Šis žmogus turėjo daug kantrybės aiškinti, padėti. Taip, mano laikais pagalbos ieškodavome drauguose, nes juk žinojome, kad tėvai negali leisti pinigų papildomoms pamokoms, vadinamosioms korepeticijoms. Mes apie tokius patogumus net negalvodavome. Tam turėjome DRAUGUS, kurie visada padėdavo pasiekti trejetą arba geriausiu atveju ketvertą. Manote, kad „tik tiek“? Humanitaras, gavęs teigiamą pažymį, jausdavosi išbridęs iš gilios tikslųjų mokslų pelkės. Dabar, sakyčiau,

didelė dalis mokinių turi prabangą, galėdami be problemų mokytis pas dalyko specialistą. Tikrai jiems ši nauda. Kitokia ateitis šviečiasi, mokslų galimybės išsiplečia, rodos, lengviau išpildyti svajones.

Kalbėdama apie mokytojo specialybę, norėčiau pasiremti anksčiau minėto mokytojo pensininko pastebėjimais. Mokytojo darbas yra labai nuvertintas, jis nėra autoritetas, kartais jis net negerbiamas, bet šios problemos šaltiniai turi daug atšakų. Viena iš jų užkabina kalbėjimą. „Labai svarbu, kaip kalba mokytojas“, – pasakojo. Kalbėjimo tonas, maniera ir įtaigumas yra itin svarbus mokinių dėmesio patraukimo elementas. Tikra tiesa. Tokio

*Būti geru mokytoju yra
nepaprasta gyvenimo misija,
todėl pagarba tiems, kurie
nusprendžia jos imtis.*

paties sugebėjimo ieškoma bet kurioje televizijos programoje, nes kalbantysis turi patraukti klausytojo dėmesį, o tokią dovaną arba išugdytus gebėjimus turi ne visi. Kadangi pati labiau mėgstu klausytis nei šnekėti, o įtaigiai kalbančių mokytojų tikrai gyvenime sutikau, linkiu visiems mokytojams kantrybės ir jėgų kalbėti mokiniams, kurie „amžinai kažko nesupranta“ arba jiems „nesinori norėti“. Būti geru mokytoju yra nepaprasta gyvenimo misija, todėl pagarba tiems, kurie nusprendžia jos imtis. Tėvams palinkėčiau gebėjimo įsiklausyti į dviejų skirtingų polių kalbėjimą ir protingai dalyvauti mokyklos bendruomenės gyvenime. O ko palinkėčiau mokiniams? Klausyti, mąstyti ir kalbėti. Nesnausti ir saugoti vidinę ugnelę, neleisti jai užgesti, ieškoti kelių jai kurstyti.

Šventojo Jono Pauliaus II relikvija atkeliavo į Žagarių bažnytelę

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

JANINA MACUKONIENĖ

Dar gerokai prieš Velykas Žagarių bažnytelė praturtėjo nauju paveikslu, vaizduojančiu popiežių šv. Joną Paulių II. Didelis, netipiško formato paveikslas atsirado netikėtai ir kuriam laikui buvo pastatytas šalia Jėzaus skulptūros, tiesiog ant grindų. Neoficialiai sužinojome, kad šią drobę perdavė Žagariams Seinų klebonas. Ji, be abejo, buvo skirta paprinei Seinų bažnyčiai, nes prie besišypsančio Jono Pauliaus II iš po debesėlių išnyra Seinų Švenčiausiosios Mergelės Marijos stebuklingoji statula, kurios karūnavime būsimas popiežius, tada dar kardinolas Karolis Voityla (Karol Wojtyła), dalyvavo, o iš kitos pusės matomi Seinų bažnyčios bokštai.

Su Žagarių bažnytelės bendruomene (taip drįstu pavadinti pastoviai dalyvaujančius visose šioje šventovėje vykstančiose pamaldose ir pagal tvarkaraštį bažnytelę prižiūrinčius, ją puošiančius žmones) paveikslas perteikimas nebuvo derinamas ir dėl netipiško jo formato reikėjo nemažai pasukti galvas, kur rasti jam tinkamą vietą, pagaminti tinkamus rėmus... Pagal kunigo Jaroslavo Kalinovskio nurodymus buvo perkabinti Kryžiaus kelio paveiksliukai ir Jono Pauliaus atvaizdai atsirado vieta arti altoriaus. Po juo dar palikta vietos ir Šventojo relikvijoms.

Visi šie darbai atlikti jau rugpjūčio pradžioje, o relikvija į Žagarių bažnytelę atkeliavo rugpjūčio 21 d.

Tėrėsės Gausienės nuotr.

Teresės Gausienės nuotr.

Šioms iškilmėms, kartu ir artėjantiems Šv. Baltramiejaus atleidams, kurie visada vyksta rugpjūčio 24 d., ištikimieji bažnytėlės lankytojai labai sąžiningai ruošėsi: nupjauta žolė visoje bažnyčios aplinkoje, išravėti darželiai, pripinta vainikų bažnyčios vidui ir įėjimui papuošti, gėlėmis išpuoštas takas procesijai aplink bažnyčią, sukomponuotos gražiausios puokštės ir kitos dekoracijos, paruoštos atnašos. Daugiausiai pastangų ruošiantis iškilmėms įdėjo Jančiulių ir Marcinkevičių šeimos, gyvenančios prie Radžiūčių, ir kaimynystėje gyvenanti Gausų šeima, nes tai buvo jų budėjimo laikas. Neatsisakė padėti taip pat mūsų menininkė Birutė Roglienė ir dar keletas žmonių iš Žagarių ir Dusnyčios. Pažiūrėti, kaip vyksta paruošiamieji darbai, atvyko ir kunigai dr. Jaroslavas Kalinovskis bei prel. dr. Robertas Rėkus, kurie turėjo vadovauti iškilmėms.

Šventė prasidėjo 10 val. procesija aplink bažnyčią. Priekyje paskui kryžių ėjo minėti kunigai, prelatas Robertas nešė relikviją, o šalia ėjo jo mama Irena Rėkienė, kuri ją mūsų bažnyčiai dovanojo. Pristatydamas relikvijos dovanojimo istoriją kunigas Robertas papasakojo, kad ji buvo rasta italų dvasininko bute, kai po jo mirties brolis, taip pat dvasininkas – vyskupas Paulius de Nicolo, su

savo draugu kunigu Robertu tvarkė palikimą. Tai vyko prieš keletą metų. Po to kunigas Robertas su tuo pačiu draugu vyko į mūsų kraštą ir aplankė ligoninėje besigydančią savo mamą. Ligonė prie lovos turėjo šv. Jono Pauliaus II atvaizdą. Tada Pauliui de Nicolo kilo mintis padovanoti Roberto mamai ir šio Šventojo relikviją. Ponia Irena tą labai brangią dovaną laikė savo namuose. Bet šiemet, kalėdojant kunigui Jaroslavui, jai kilo mintis perduoti relikviją kažkuriai bažnyčiai. Buvo svarstoma apie Punsko bažnyčią, kuri artima poniai

Irenai ir kunigui Robertui (jam čia suteikta Pirmoji Komunija), galvota apie Seinų baziliką. Galiausiai, patarus kunigui Jaroslavui, nutarta, kad geriausia vieta šventojo Jono Pauliaus II relikvijai bus Žagarių bažnytėlė.

Kaip paaiškino kunigas Robertas, dovanota relikvija yra antrojo laipsnio. Tai liturginio rūbo dalis – rankogalio fragmentas. Tą rūbą Šventasis dėvėjo atnašaudamas šv. Mišias paskutiniaisiais savo gyvenimo metais. Relikvijos autentiškumą patvirtina šventųjų kongregacijos kartu su ja rastas aprašymas.

Mūsų nedidelei bažnyčios bendruomenei didelė laimė just, kad esame globojami dar visai neseniai ilgus metus popiežiaus pareigas ėjusio Šventojo. Tikime, kad išmelsime iš jo užtarimą pas Dievą dėl asmeninių problemų ir sprendžiant mūsų tautos reikalus. Atsimename, kad prieš keturis dešimtmečius Šventojo Tėvo Jono Pauliaus II užtarimas padėjo išspręsti lietuviškų mišių Seinuose problemą, tad turime vilties, kad Šventasis išgirs mūsų maldas ir padės lietuviams išlikti taip pat šioje bažnytėlėje.

Teresės Gausienės nuotr.

1922 m. Lietuvos Valstybės Konstitucijai – šimtas metų: ar jubiliatė padarė įtaką dabartinei mūsų Konstitucijai?

1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamasis Seimas priėmė pirmąją nuolatinę Lietuvos Valstybės Konstituciją. Ją sudarė preambulė, 15 skyrių ir 108 straipsniai. Minint pirmosios modernios rašytinės Lietuvos Valstybės Konstitucijos 100 metų jubiliejų, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto doc. dr. Vaidotas A. Vaičaitis Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje papasakojo apie Lietuvos konstitucionalizmo raidą nuo viduramžių iki šių dienų, aptarė svarbiausius jos bruožus ir įtaką vėlesnėms konstitucijoms.

Dabartinės mūsų Konstitucijos preambulėje rašoma, jog lietuvių tauta, prieš daugelį amžių sukūrusi Lietuvos valstybę, jos teisinius pamatus grindusi Lietuvos Statutais ir Lietuvos Respublikos konstitucijomis, priima ir skelbia 1992 m. Konstituciją. Jau preambulėje matyti tiesioginė nuoroda į pirmosios Lietuvos Konstituciją, tarpukario Konstituciją. „Tarsi parodoma, kad dabartinė Konstitucija neatsidaro lygioje vietoje, kad mes turėjome tam tikrą konstitucinę istorinę raidą ir dabartinė mūsų Konstitucija yra tarsi Lietuvos konstitucionalizmo tradicijos tęsa“, – komentavo doc. dr. V. A. Vaičaitis.

Svarbu pasakyti, kad dabartinėje mūsų Konstitucijoje taip pat yra nuoroda į abu Nepriklausomybės aktus kaip tam tikrą teisinį konstitucinį dabartinės mūsų Konstitucijos pamatą. 1992 m. konstituciniame akte dėl Lietuvos Respublikos nesijungimo į postsovietines Rytų sąjungas skelbiama, kad šis aktas priimamas remiantis 1918 m. vasario 16 d. ir

1990 m. kovo 11 d. Nepriklausomybės aktais.

„Mūsų pagrindiniai konstituciniai aktai atitinka Vakarų teisės tradiciją – pereiname per civilizacines epochas: 1387 m. Jogailos privilegija, pirmąjį teisės norminį aktą, dar galėtume priskirti vėlyviesiems viduramžiams, kur teisė – kaip kultūros išraiškos forma, XVI a. Statutai – kaip renesansas, humanizmas, jei norit – barokas, 1791 m. Konstitucija – apšvietos laikmetis, 1922 m. – modernizmas, 1992 m. Konstitucija – postmodernizmas“, – skirstė doc. dr. V. A. Vaičaitis. Jo pastebėjimu, mūsų teisinė kultūra, teisinė istorinė, kultūrinė tradicija visiškai įsirikiuoja į bendrą Vakarų Europos civilizacinių epochų kontekstą.

Subyrėjus Rusijos imperijai Suomija pirmoji iš nepriklausomybę atgavusių valstybių 1919 m. sukūrė Konstituciją. Po jos 1920 m. tai padarė Estija, 1921 m. – Lenkija, 1922 m. – Latvija ir Lietuva. Latviai savo Konstituciją parašė kiek anksčiau, vasario 15 d., lietuviai – rugpjūčio 1 d. Tad Lietuvos Konstitucija, pasak doc. dr. V. A. Vaičaičio, yra vienoje gretoje su kitomis mūsų regiono pirmomis konstitucijomis, priimtomis jau po nepriklausomybės atkūrimo.

Jau 1918 m. vasario 16 d. akte įrašytos nuostatos, kurios suponavo, kad Steigiamasis Seimas turės priimti naują Konstituciją. Tiesa, tai vadinama Lietuvos valstybės pamatais: Lietuvos Taryba pareiškė, kad Lietuvos valstybės pamatai privalo galutinai būti nustatyti jau šaukto Steigiamojo Seimo, išrinkto

demokratinio būdu. Suprantama, pamatus gali nustatyti Konstitucija.

Laikinosios konstitucijos nuo priėmimo momento laikomos pereinamojo pobūdžio teisės aktais, iki bus priimta nuolatinė Konstitucija. Laikinosios konstitucijos buvo trys: 1918 m. lapkričio 2 d., 1919 m. balandžio 4 d., 1920 m. birželio 2 d. Trys ir nuolatinės: 1922 m., 1928 m. ir 1938 m.

„Dabartinės Konstitucijos preambulėje sakoma, kad lietuvių tauta jos teisinius pamatus grindusi Lietuvos Respublikos konstitucijomis. Kokios čia konstitucijos turimos omeny? Dabartinė Konstitucija grindžia savo pamatus 1928 ir 1938 m. konstitucijomis“, – paaiškino doc. dr. V. A. Vaičaitis.

Steigiamasis Seimas buvo išrinktas 1920 m. balandžio 14–16 dienomis. Tai buvo visuotiniai demokratiniai rinkimai, juose dalyvavo ir moterys. Šia prasme mūsų regionas, ne vien Lietuva, galime didžiuotis, mat moterys balsavimo teisę, palyginti su kitomis šalimis, įgijo labai anksti, kai nemažai demokratinų valstybių joms balsavimo teisę suteikė daug vėliau. Tarkime, Šveicarija tai padarė tik 1971 m.

Taigi Steigiamasis Seimas priėmė tris teisinius konstitucinius aktus: 1920 m. gegužės 15 d. – Steigiamojo Seimo rezoliuciją (plačiąja prasme ją galime vadinti rezoliucija dėl Lietuvos valstybės kaip nepriklausomos demokratinės respublikos; tam tikra prasme tai buvo ir patvirtinimas vasario 16 d. akto, ir kartu suteikimas respublikinės valdymo formos

Lietuvos valstybei), po birželio 2 d. – Laikinąją Lietuvos Konstituciją, po dvejų metų, Steigiamojo Seimo veiklos pabaigoje, 1922 08 01 – Lietuvos Valstybės Konstituciją. Doc. dr. V. A. Vaičaitis išskyrė šias svarbiausias jos nuostatas:

1. Tai buvo pirmoji Lietuvos valstybės rašytinė Konstitucija. Ankstesnių rašytinių aktų būta, bet vieni nesivadino Konstitucija, o 1791 m. Konstitucija buvo ne Lietuvos.

2. Pirmą kartą nuolatinėje Lietuvos Konstitucijoje įtvirtinta respublikinė valdymo forma. Įdomu tai, kad netgi Lietuvos Statutuose Lietuvos valstybė vadinama Respublika, bet čia Respublika vadinama plačiąja prasme – kaip bendra visų piliečių bendruomenė.

3. 1922 m. Konstitucija įtvirtino parlamentinę valdymo formą, kai prezidentas renkamas Seimo. Šiuo metu turime parlamentinę valdymo formą su pusiau prezidentinės valdymo formos elementais. Kiti sakytų – pusiau prezidentinę valdymo formą. Tai priklauso nuo prezidento santykio su Seimu, galų gale – ir nuo asmeninių jo savybių. Bet kuriuo atveju tarpukario Konstitucija buvo grynąja prasme parlamentinė valdymo forma – tuo metu ji vyravo Europoje.

4. Minėtame svarbiausiame teisės akte pirmą kartą įvardintas tautos suvereniteto principas.

5. 1922 m. pirmą kartą Konstitucijoje tiesiogiai įrašyti valstybės simboliai: Vyčio herbas, trispalvė, lietuvių kalba.

6. Labai svarbu, kad pirmą kartą buvo įtvirtinta nuostata, jog negalioja „joks įstatymas, priešingas Konstitucijai“. Tiesa, nebuvo Konstitucinio Teismo, o Aukščiausiasis Teismas neturėjo prerogatyvos vykdyti aukščiausiąją priežiūrą ir pripažinti įstatymus prieštaraujančiais Konstitucijai, bet pats principas – labai svarbus.

7. Įdomu tai, kad pirmą kartą čia įtvirtinta proporcinė Seimo rinkimų teisė. Dabartinė Konstitucija sako,

kad Seimo rinkimų tvarką nustato įstatymas – čia galime netiesiogiai rasti užuominų ar principų, kokie turėtų būti dabartiniai rinkimai. O 1922 m. Konstitucija tiesiogiai nustatė, kad tai – proporcinė Seimo rinkimų tvarka.

8. Pirmą kartą Konstitucijoje numatyti ir savivaldų rinkimai. Tai reiškia, kad valstybė tam tikra prasme decentralizuota.

9. Pirmą kartą įtrauktas ir šiuolaikiškas žmogaus teisių katalogas.

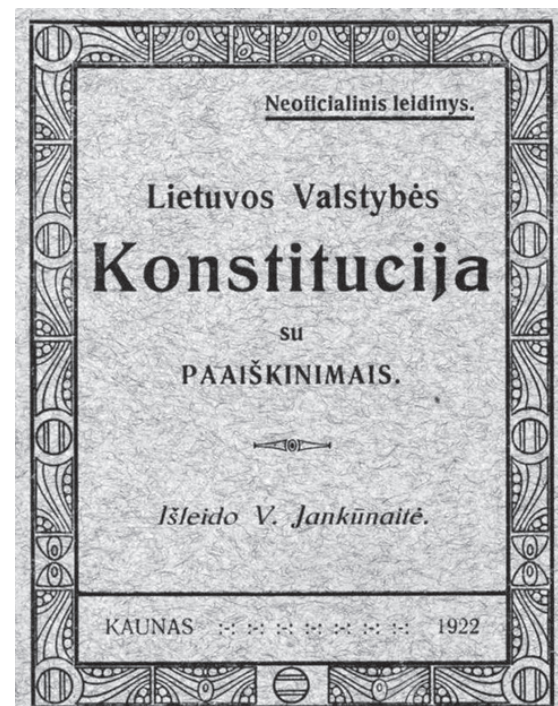
„Svarbu, kad 1990 m. išrinkta Aukščiausioji Taryba save suprato pagal Steigiamojo Seimo modelį. Ne be reikalo po keleto metų buvo priimtas teisės aktas, kuriuo Aukščiausioji Taryba buvo pavadinta panašiu pavadinimu“, – lygino doc. dr. V. A. Vaičaitis ir pateikė daugiau panašumų. 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamasis Seimas priėmė minėtą deklaraciją – Aukščiausioji Taryba 1990 m. kovo 11 d. taip pat priėmė aktą dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo. Po kurio laiko, 1920 m. birželio 2 d., Steigiamasis Seimas priėmė Laikinąją Konstituciją, Aukščiausioji Taryba taip pat kovo 11 d. priėmė Laikinąjį Pagrindinį Įstatymą. 1922 m. Steigiamasis Seimas priėmė Konstituciją, Aukščiausioji Taryba 1992 m. spalio 13 d. pritarė Lietuvos Respublikos Konstitucijos projektui ir priėmė nutarimą dėl konstitucinio referendumo.

Skirtumas tas, kad dabartinė Konstitucija galutinai tautos patvirtinta referendumu, kai tarpukariu tokios tradicijos nebuvo – buvo tradicija, jog tai turi priimti Steigiamasis Seimas, tačiau reikia pažymėti, kad Aukščiausioji Taryba taip pat pritarė Konstitucijos projektui.

„Ar šimtmetis jubilatas padarė įtaką dabatinei mūsų Konstitucijai? Dabartinės mūsų Konstitucijos struktūra analogiška 1922-ųjų metų Konstitucijai.

Ten pirmas skirsnis – bendrieji valstybingumo principai, dabar taip pat, antrasis – žmogaus teisės, trečiasis – Seimas, Vyriausybė, vietos savivalda ir t. t. Į dabartinę Konstituciją perėmėme visą struktūrinę logiką. Pirmojo skirsnio bendrieji dėsniai praktiškai atitinka 1992 m. Konstitucijos pirmojo skirsnio turinį. Dvigubos pilietybės draudimo nuostata labai panaši į dabartinės Konstitucijos nuostatą. Piliečių peticijos bei įstatymų leidybos iniciatyvos teisė, galų gale ir Konstitucijos keitimo teisė – labai panašu. Skaičiai skiriasi, bet pati logika perimta iš 1922 m. Konstitucijos“, – vardijo doc. dr. V. A. Vaičaitis.

Jis pridūrė, kad Nepaprastosios padėties institutas jau buvo paminėtas 1922 m. Konstitucijoje – labai panašus perimtas ir dabar. Prezidento priesaikos tekstai – praktiškai identiški. Prezidento veto idėja ir veikimo dauguma taip pat perimta iš 1922 m. Konstitucijos. Labai įdomu, kad perimta ir Vyriausybės solidarai atsakomybė Seimui. Tautinių mažumų autonomijos nuostatos – kad tautinės mažumos gali tvarkytis savo tautinės kultūros reikalus – taip pat perimtos iš 1922 m. Konstitucijos.

Nuo įspūdingų smegduobių iki alaus degustacijos

LILIJA VALATKIENĖ

Biržų kraštas unikalus valstybės saugomais gamtos paminklais, šimtmečius menančiais istoriniais dvarais, lietuvių literatūros, avangardinio meno pradininkais, dvasininkais, skaniu alumi bei specialia, tik šiam kraštui būdinga kulinarine įvairove. Smagu, kad Biržų maršrute daug lankytinų vietų labai netoli viena nuo kitos, todėl keliaujantiems yra daugiau laiko jose pabūti, pasidairyti, pažinti ir pasimėgauti.

Biržai – vienas seniausių Lietuvos miestų, skaičiuojantis savo penktąjį šimtmetį. Tai buvęs kunigaikščių Radvilų miestas. Bastioninės tvirtovės rūmai – jų didybės atspindys. XIX a. viduryje Biržuose savo pėdsaką paliko grafai Tiškevičiai. Miestą puošia Šv. Jono Krikštytojo ir Evangelikų reformatų bažnyčios.

UNIKALŪS GAMTOS PAMINKLAI

Biržų kraštas traukia smalsuolius pasižvalgyti po smegduobes. Ekskursijų vadovai įspėja, kad populiarių liaudies palinkėjimą „kad tu prasmegtum“ reikėtų čia pamiršti, nes iš tiesų gali prasmegti. Požeminiam vandeniui išplovus gipso, dolomito, klinčių tirpius klodus, žemė įgriūva, susidaro karstinės įgriuvos, vadinamos smegduobėmis. Jų Biržų rajone priskaičiuojama per 9 tūkstančius.

Karvės ola yra karstinė smegduobė su ola – unikalus Biržų apylinkių gamtos paminklas. Spėjama, kad jai apie 200 metų. Ji atrodo kaip didelė duobė su uolienų fragmentais

Kirkilų ežerėliai susiformavo iš smegduobių

išmargintais kraštais. Pats įdomumas esąs po žeme, dugne, kurio nuo žemės paviršiaus nesimato. Čia yra penkios atšakos, arba urvai (Šlapioji ola, Siauroji landa, Šikšnosparnių landa, Rupūžės ola ir Blizganti ola), ir dar požeminis ežeriukas, kur rasta ir gyvybės formų.

Legenda pasakoja, kad dabartinėje įgriuvos vietoje kažkada prasmego karvė, o prie uolos liko tik grandinės galas. Po šio įvykio įgriūva ir gavo Karvės olos pavadinimą. Beje, prasmenga ne tik karvės legendose. Smegduobės pasiglemžia visus namus su ūkiniais pastatais.

Šalia Karvės olos galima apžiūrėti daugiau kitų gamtos darinių: Velykų duobę, įgriuvusią per šv. Velykas, Lapės olą, Klevų duobę ir keletą kitų.

KIRKILŲ KARSTINIAI EŽERĖLIAI

Kirkilų, arba Ilgasis – didžiausias Lietuvoje karstinis ežeras, užimantis 3,9 ha. Jį sudaro tarpusavyje susijungusios ir vandens prisipildžiusios 30 smegduobių. Ežero didžiausias gylis 6,3 m, plotis apie 120 m, ilgis 410 m. Per vasaros sausras ežerėlių vandens lygis pažemėja. Tuomet ežerą sudarančios kelios smegduobės tampa atskirais ežerėliais, kurie lietingesniais metais vėl susijungia į vieną. Šie karstiniai ežerėliai ypatingai patrauklūs savo vingiuotais krantais, vaizdingais pusiasaliais, įlankėlėmis ir salomis. Kirkilų ežerynas – unikalus kraštovaizdžio elementas, vientelis toks Baltijos šalyse.

Lilijos Valatkienės nuotr.

Įlipę į išpūdingą apžvalgos bokštą, pasijusite pasiekę debesis

KIRKILŲ APŽVALGOS BOKŠTAS

Biržų regioninio parko teritorijoje prie Kirkilų karstinių ežerėlių pastatytas apžvalgos bokštas, forma primenantis kanoją. Tai vienas išpūdingiausių bokštų Lietuvoje. Jo aukštis beveik 32 m. Apžvalgos aikštelės plotas – beveik 30 kv. m. Pirmajame aukšte yra 27,75 kv. m amfiteatras žmonių susibūrimams, nedideliems renginiams ar tiesiog poilsiui.

Užlipus į apžvalgos bokštą atsiveria kvapą gniaužiantys vaizdai – 30 vandens pilnų smegduobių, vadinamų Kirkilų draustinio ežerėliais. Vasaros karščių paveikti jie nusidažo įvairiomis spalvomis. Šis reginys palieka neišdildomą išpūdį, todėl visi griebiasi fotoaparatais.

Nulipę būtinai pavaikštinėkite šalia įrengtu pažintiniu taku su pontoniniais tilteliais. Keliaudami per pelkes, turėsite puikią galimybę stebėti šiuos unikalius vandens telkinius iš labai arti. 800 m takas veda link liepto, kuriuo pateksite į kitą ežerėlių krantą.

RADVILŲ PILIS – BIRŽŲ PASIDIDŽIAVIMAS

Birzuose, Širvėnos ežero pietinėje pakrantėje, stūkso Biržų pilis, arba tvirtovė. Dabar ji istorijos ir

architektūros paminklas. Tai bastioninio tipo tvirtovė, geriausiai išsilaikiusi siaurės rytų Europoje ir vienintelė tokio tipo Lietuvoje. Pilies rūmuose įrengtas Biržų krašto muziejus „Sėla“ ir biblioteka. Tuo tarpu XVII a. per Abiejų Tautų Respublikos karą su Švedija ir per Švedų tvaną Biržų pilis buvo svarbi, ne vieną mūsų atlaikiusi Lietuvos tvirtovė. Eikite vidun, ten labai įdomu. Viršutiniuose aukštuose įsikūręs muziejus, cokoliniame aukšte – puikus karališkas restoranas.

Norint prieiti prie pilies, reikia pereiti išpūdingą tiltą. Senais laikais Biržų pilies tiltas buvo svarbus

inžinerinis ir gynybinis įrenginys. Dabar pilies teritorijoje ramu, tvarkinga, takeliais galima pasivaikščioti prie ežero, apeiti aplink pilį.

Pateiksiu truputį istorijos, kad suprastumėte Biržų svarbą. Kunigaikštis Kristupas Radvila (1547–1603) savo Biržų žemių ir Lietuvos šiaurinio pasienio apsaugai pastatė čia modernią, didžiausią ir stipriausią tuo metu Lietuvoje itališkojo tipo bastioninę tvirtovę. Darbai pradėti 1575 m., pastatant užtvanką Apaščios ir Agluonos upių santakoje. 1586–1589 m. supilti pylimai, pastatyti reprezentaciniai rūmai, evangelikų reformatų bažnyčia, arsenalas ir maisto sandėliai, kareivinės bei kiti pastatai. Tvirtovė ir miestas sudarė vientisą gynybinį kompleksą. Tvirtovė baigta statyti 1589 m.

Didysis Lietuvos kunigaikštis ir Lenkijos karalius Zigmantas Vaza, o vėliau ir jo palikuonys, neatsisakydami pretenzijų į Švedijos sostą, įvėlė Lietuvą ir Lenkiją į ilgamečius karus su Švedija (1600–1635 ir 1655–1660 m.). 1625 m. švedai tvirtovę apgriovė.

Kunigaikščio Kristupo II Radvilos iniciatyva 1637 m. prasidėjo didžiuliai tvirtovės pertvarkymo darbai. Tai buvo ne tik pilies atstatymas, bet ir perstatymas, pasikeitė fortifikacijos

Biržų pilies kieme vyksta vasaros šventės

Ilgiausias Lietuvoje pėsčiųjų tiltas veda į Astravo dvarą

tipas, vietoj itališkojo buvo panaudotas nyderlandiškasis, kur pagrindinė detalė yra tvirtovę juosiantys žemių pylimai ir bastionai.

1640 m. Biržus paveldėjęs būsimasis Lietuvos didysis etmonas, Kristupo II sūnus Jonušas Radvila (1612–1655) tęsė pilies rekonstravimo darbus. 1655 m. rudenį Biržų tvirtovė vėl atiteko švedams. 1659 m. pilį atsiėmė Jonušo Radvilos pusbrolis kunigaikštis Boguslavas Radvila (1620–1669). Nors ir gyveno Karaliaučiuje, jis rūpinosi dėl karų neuzbaigtos Biržų tvirtovės atstatymu, 1662 m. buvo parengtas tvirtovės generalinis planas, bet 1669 m. mirus Boguslavui Radvilai, paskutiniam iš Biržų-Dubingių Radvilų šakos kilusiam vyriškos lyties palikuoniui, pilies statybos darbai sustojo.

Testamentu Boguslavas Radvila visą turtą paliko dukrai Liudvikai Karolinai (1667–1695). Tvirtovės statybą Liudvika Karolina atnaujino 1671 m., darbai užtruko iki 1682 m. Ši tvirtovė buvo gerokai didesnė už pirmąją. Rūmai, fortifikaciniai įrenginiai ir 21 pastatas sudarė didžiulį gynybinį kompleksą.

Šiaurės karo metu (1700–1721) Biržuose 1701-02-26 Rusijos caras Petras I bei Lietuvos ir Lenkijos karalius Augustas II sudarė sutartį prieš Švediją. Tų pačių metų rugpjūtį švedai užėmė Biržus ir tik 1703 m. juos pavyko atsiimti.

1704-09-14 švedų generolo A. L. Levenhaup-to kariuomenė vėl užėmė tvirtovę. Pasitraukdami švedai rūmus ir kitus tvirtovės pastatus išsprogdino.

Biržų pilies reprezentaciniai rūmai buvo atstatyti 1978–1986 m., juose 1987 m. įsikūrė Biržų viešoji biblioteka, o 1989 m. – Biržų krašto muziejus „Sėla“. Iš kunigaikščių Radvilų statytos nyderlandiško tipo Lietuvos šiaurinę sieną

XVII–XVIII a. gynusios bastioninės tvirtovės komplekso, be reprezentacinių rūmų, buvo atstatytos dvi parakinės, tiltas, taip pat šiuo metu jau atstatytas arsenalo pastatas.

ILGIAUSIAS LIETUVOJE PĖSČIŪJŲ TILTAS

Širvėnos ežeras yra seniausias dirbtinis vandens telkinys Lietuvoje, suformuotas 1575 m. užtvėnkus per Biržus tekančias Apaščios ir Agluonos upes. Jis saugoja tvirtovės bei miesto prieigas. Ežero atsiradimas siejamas su Biržų gynybinės tvirtovės statyba. Pelkėtoje vietoje išsiliejęs beveik 400 ha ploto tvenkinys patikimai saugojo pilį ir miestą iš šiaurinės pusės. Tiltas jungia Biržų miestą su šiauriniame ežero pakraštyje esančiu Astravo dvaru.

Kai 1928 m. kitoje ežero pusėje, Astravo dvaro pastatuose, įsikūrė lino fabrikas, per Širvėnos ežerą buvo nutiestas įspūdingas pėsčiųjų tiltas, jungiantis Astravą ir Biržų miestą. Dabar Širvėnos ežero plotas apie 325 ha, o 525 m ilgio tiltas per jį – ilgiausias pėsčiųjų tiltas Lietuvoje. Šiandien jį labai mėgsta turistai,

Astravo dvaras

Butautų dvaras stovi visai netoli Latvijos sienos

žvejai, jaunavedžiai, vietiniai gyventojai, norintys pasigrožėti miestu, ežero ramybe ir su vėjeliu pasivaikščioti iki Astravo dvaro.

ASTRAVO DVARAS

Romantiški, į Italijos vilą panašūs, dviejų liūtų skulptūrų saugomi, prie ežero kranto prisiglaudę Astravo dvaro rūmai iš tolo šviečia savo baltumu. Smagu, kad ne tik pats pastatas aptvarkytas, tačiau dabar jau graži ir jo aplinka. Įrengti nauji dideli gėlynai, takeliai, laipteliai į Širvėnos ežerą. Ant jų prisėdus gera akis paganyti po plačius ežero vandenį.

Astravo dvaras kadaise priklausė kunigaikščiams Radviloms, kurie jį ir žemes aplink pardavė grafiui Mykolui Tiškevičiui. Nuo tada dvaras bei apylinkės Tiškevičiams ir priklausė. Gražieji dviaukščiai rūmai čia iškilo XIX a. antrojoje pusėje. Grafų užsakymu pastatyti namai iki šių dienų laikomi vienais gražiausių romantizmo laikotarpio dvarų Lietuvoje. Beje, rūmų pagrindinio įėjimo dekoravimui skirtos liūtų skulptūros grafų užsakymu buvo atgabentos iš Sankt Peterburgo. Dabar vietoj jų pastatytos betoninės kopijos, o originalai jau daugelį dešimtmečių saugomi Kauno karo muziejuje.

Per ilgus dešimtmečius šie rūmai patyrė ne vieną pakilimą ir nuopuolį. Nesiplečiant į istorijos puslapius,

paminėsiu kelis XX a. faktus. 1923 m. Astravo dvare buvo įkurtas vilnų verpimo fabrikas ir viena iš pirmųjų Biržų apskrityje garinių pieninių, kuri vėliau iškelta į Biržus. O 1928 m. buvusiose arklidėse įkurtas pirmasis lininės produkcijos fabrikas Lietuvoje „Siūlas“.

Kelios minutės nuo Astravo dvaro yra 1860 m. pastatytas tiltas – užtvanka. Ji net iki 1986 m. laikė Širvėnos ežero vandenį, kol nebuvo pastatyta naujoji užtvanka. Raudonų plytų arkomis banguojantis statinys yra Astravo dvaro komplekso dalis, saugoma valstybės. Jį čia pastatė

grafas Jonas Tiškevičius. Šio amžiaus pradžioje raudonas tiltas buvo restauruotas. Senoji Astravo užtvanka taip pat saugoma kaip kultūrinė vertybė.

BUTAUTŲ DVARAS

Šis dvaras yra akiai neįprasto, Lietuvai išskirtinio, vadinamojo plytų architektūrinio stiliaus. Stovi jis visai netoli Latvijos sienos. Tokia Butautų dvaro vieta senais laikais buvo labai paranki. Ir štai kodėl. Žinoma, kad šioje vietoje buvo dvaras dar XVII a. viduryje. Tačiau aukso amžius jį ištiko po dviejų šimtų metų, kai dvaro reikalais pradėjo rūpintis vokiečių kilmės verslininkas Jonas Kraftas, kartu su broliu valdęs didžiulį restoraną Sankt Peterburge. Verslininkas, o vėliau ir jo sūnus Butautų dvarą pavertė gerai žinoma alaus darykla (bravoru), kurios produkciją eksportuodavo ir į šalia esančią Latviją. Keliaudami į Rygą žmonės užsukdavo čia įsigyti vietinio alaus. Sakoma, kad Butautų alus buvo vežamas į prabangiausius Vilniaus bei Rygos restoranus. Smagu, kad alaus gamybos tradicijos dvare išlaikytos iki mūsų dienų.

Atminimo lenta signatarui Petruui Poškui

Restauruojamas Mantagailiškių dvaras

„RINKUŠKIŲ“ ALAUS DARYKLA

Aludariai sako, kad Biržuose nebūna prasto oro, būna tik kitokie išpūdžiai! Per vieną dieną čia galima patirti tiek, kad išpūdžių užteks metams. Pasižvalgę po garsiausius Biržų objektus: pilį, Astravo dvarą, ilgiausią Lietuvoje pėsčiųjų tiltą ar Kirkilų apžvalgos bokštą, pietauti važiuokite į restoraną „Alaus kelias“. Kad dar labiau išalktumėte, siūlau ekskursiją į čia pat esančią vieną moderniausių, tačiau tradicinį alaus virimo būdą puoselėjančią „Rinkuškių“ alaus daryklą. Pamatysite, kaip čia verdamas tikras lietuviškas alus. Gidas papasakos apie kiekvieną iš penkių alaus darymo etapų, o kai jau žinosite visas aludarystės subtilybes, būsite pakviesti į „Alaus kelio“ restoraną, kur paragausite įvairių užkandžių, juos derinsite su 7 skirtingomis

alaus rūšimis, labai išalkusiems alkį numalšinti padės sotūs karštieji patiekalai. Aš rekomenduoju paragauti itin gardžių šonkauliukų.

Jei vairuojate ir negalite restorane degustuoti alaus, nealkoholinis alus ir „Giros ekskursija“ kaip tik jums ir jūsų atžaloms. Alaus darykloje sužinojė ne tik apie alaus, bet ir giros darymo ypatumus, užsukite į muziejų. Čia pamatysite, nuo ko „Rinkuškių“ alaus darykla pradėjo savo veiklą prieš 28 metus. Vėliau restorane „Alaus kelias“ ragausite „Seno rūšio“ giros, vandens

iš 136 m gylio gręžinio bei gaivių vaisvandenių. Alaus daryklos firminėje parduotuvėje galima įsigyti visų čia gaminamų gėrimų. Beje, tokia parduotuvė yra ir Biržų centre, priešais parduotuvę „Iki“.

MONTEBOLO ŽAIDIMAS

Pasistiprinę būtinai nuvykite į netoliese esantį Mantagailiškių dvarą, kur 2010-aisiais buvo sukurtas, išbandytas ir užpatentuotas unikalus žaidimas – montebolas („Monteball“). Jis žaidžiamas 20 ha peizažiniame parke.

Šio žaidimo principas – įspirti montebolo kamuolį į parko pievoje įrengtas duobutes, atliekant kuo mažiau spyrių. Montebolas unikalus natūraliomis gamtos kliūtimis – įgriuvomis, kurias tenka įveikti žaidėjams. Golfo ir futbolo vaikaičiu vadinamą žaidimą gali žaisti tiek vaikai, tiek vyresnio amžiaus žmonės, o dalyvių skaičius gali būti nuo 5 iki 63. Sukūrė šį žaidimą Sigitas Kalkys. Tebūnie tai reklama jam ir informacija keliautojams: Mantagailiškių dvaro parkas, mob. tel. +37065978169, Sigitas@rinkuskiai.lt. Žaidimą reikia užsisakyti iš anksto.

Ypač populiariu montebolą žaisti tapo komandomis, švenčiant įvairias įmonių ar asmenines šventes. Montebolas įdomus ir tuo, jog nereikalauja išankstinio fizinio pasiruošimo, kiti jį jau spėjo praminti „intelektuali“, kadangi viena iš žaidimo idėjų yra sudominti turistus ir pavienius dvaro lankytojus istorine Biržų krašto praeitimi.

Rezervuokite savo dieną geriausiems išpūdžiams Biržuose!

Komandos pasiruošusios montebolo žaidimui

2022 m. rugpjūčio 30 d. Elena Soroka iš Klevų šventė 80 metų jubiliejų.

Mama, močiute, promočiute,
linkim, kad Tavo svajonės pildytųsi, džiaugsmingos akimirkos lydėtų kiekvieną Tavo žingsnį,
o sveikata niekada nekeltų rūpesčių. Ačiū, kad visada esi šalia, kad Tavimi galima pasitikėti,
sulaukti paguodos ir palaikymo. Tegul Tavo gyvenimas būna ilgas ir giedras. Tegul Tavo gerosė
akyse šviečia tik laimės žiburėliai. Niekada nepamiršk, kokia brangi mums esi!

Su gimimo diena sveikina

Dukros ir sūnūs su šeimomis, 15 anūkų ir 15 proanūkių

*Lai laimės bus sklidina širdis,
Kiekviena gyvenimo akimirka Jus tik džiugins.
Lai norai ir svajonės išsipildys,
O veide netrūks šypsenos plėčios.
Kiekvieną dieną džiaukitės meile,
O Jūsų gyvenimas lai bus nesibaigiantis malonumas!*

Spalio 1 dieną gražų 70-ąjį gimtadienį švęs **Juozas Slabašauskas**.

Su gimtadieniu, Tėveli!

Linkim Jums ilgų ir laimingų metų, energijos ir optimistiškų minčių. Tegul Jūsų širdį aplanko
atliktų darbų džiugesys, o idėjos pildosi. Daug laimės ir tvirtos sveikatos Jums!

Jus sveikina

Žmona, dukra Violeta ir sūnus Vitas su šeimomis bei uošvis Eugenijus

Vysk. Antano Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose kviečia į nemokamą seminarą
**„Lyderystė: 1 + 1 = 3. Kaip efektyviai susikalbėti ir rezultatyviai veikti komandoje?
Kaip kurti kūrybišką, pagarbų psichologinį mikroklimatą ir pelnyti gerą reputaciją visuomenėje?“**

Seminaras vyks **2022 m. rugsėjo 30 d. (penktadienį)**

„Lietuvių namuose“ Seinuose, pradžia 14.00 val.

Registracija: iki 2022 m. rugsėjo 27 d., tel. 87 51 62 908, 783 878 111,
el. p. dir@ltnamai.sejny.pl.

Mokymus ves profesionali lektorė Lidija Laurinčiukienė.

*Lidija seminarus stengiasi padaryti netradicinius, gyvus, originalius, šiltus, šmaikščius, todėl juose rasite daug ekspresijos,
unikalių metodų informacijai perteikti, vaizdinių, netgi neįprastų daiktų ir kvapų.*

Maloniai kviečiame.

Projektą finansuoja:

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

GLOBALI LIETUVA

Lietuvos žiniasklaida

2022 08 20–09 10

Greta nesibaigiančių žinių iš karo Ukrainoje vis labiau kaistančios temos šalies žiniasklaidoje – ekonomika ir energetika: veiklą dėl nepakeliamų energijos kainų stabdantis ar ribojantis verslas ir atleidžiami darbuotojai, artėjantis šildymo sezonas su neprognozuojamomis dujų ir elektros kainomis, kurios, kaip sako apie tai išmanantys, tikrai nemažės. Nors valdžia žada atlyginimų, pensijų didinimą, žvėriškų kainų kompensavimą ir pan. (premierės Ingridos Šimonytės teigimu, energetikos kainų kompensacijoms prireiks 1 mlrd. eurų), jau imama kalbėti, jog dėl blogėjančio gyvenimo galima sulaukti kažko panašaus kaip Čekijoje ar Vokietijoje: žmonės išeis į gatves protestuoti.

„Elektros kainų smaigiamas verslas siunta ir pavydi lenkams – mūsų valdžia nedaro nieko, kad jam padėtų“, – rašė portalas lrytas.lt. „Biržos „Nord Pool“ skelbiami skaičiai juk badyte bado akis: paskutinę vasaros dieną didmeninė vienos megavatvalandės kaina Lietuvoje siekė 637, Latvijoje – 564 eurus, Estijoje ir Lenkijoje – apie 330 eurų.

<...> Įmonių vadovai skaičiuoja gaminių savikainą ir stebi tai, kas vyksta Lenkijoje. O joje gerokai mažesnė elektros kaina mūsų šalies įmonėms stumia į konkurencijos užribį.

Milžiniškus pinigus už elektrą klojančios mūsų bendrovės bando telktis. Stebėdamos elektros rinkos tendencijas jos bando paakinti valdžią, kad ši imtųsi veiksmų. Antraip verslą paralyžiuos ne tik ekonomikos sąstingis, bet ir recesija, o daliai įmonių tai reikštų bankrotą.

„Baltu pavydu pavydžiu kaimynams lenkams jų vyriausybės. Nes mūsų valdžia kartu su „Litgrid“ (Lietuvos

elektros perdavimo sistemos operatorius – red. past.) ir ESO (Energijos skirstymo operatorius – red. past.) dalyvauja mūsų tautos ir verslo genocide“, – kirto Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų prezidentas, įmonės „Traidenis“ vadovas Sigitas Leonavičius.

<...> „Paskutinį kailį nuo mūsų verslo lupa valstybė, kuri nesistenčia, kad būtų pakeista elektros kainų biržoje nustatymo metodika. Ji nieko nedaro, kad būtų sumažintas pridėtinės vertės mokestis, kuris milžinišką elektros kainą padidina dar penktadaliu. Kailį lupa ir elektros tinklų valdytoja – valstybės įmonė.

Man gėda už tokią valdžią, kuri nepajudina piršto, o mūsų šalies įmonės pavydžiai stebi Lenkiją ir galvoja apie verslo iškėlimą į ją“, – S. Leonavičiaus žodžius perteikė portalas.

Pernai, ko gero, brangiausiai iš miestų Lietuvoje už šildymą mokėjo Vilnius: jis šildėsi daugiausiai dujomis, o mokesčiai už šildymą palyginti su 2020–2021 metais išaugo 70 proc. Miesto valdžia nieko nepadare, kad šilumos ūkis būtų labiau pritaikytas biokuro deginimui, o kainos miestiečiams būtų mažesnės. Tačiau, anot portalo lrytas.lt, šįmet smarkiai brangsta ir biokuras, todėl susimokėti už šildymą teks labai daug ir vien biokurą naudojančioms miestams. Deja, iš didmiesčių gyventojų daugiausia pakloti už šilumą ir vėl turės vilniečiai. Mat sostinė taip ir liko kone vienintelis šalies miestas, kuriame itin daug šilumos pagaminama iš dujų (apie 40 proc.), o biokuro katilo statybos smarkiai vėluoja. Tiesa, profesoriaus, energetikos eksperto Vidmanto Jankausko nuomone, galbūt Vilnius degins ir mazutą, nes tam jau yra leidimas.

„Tuomet šildymo kaina nekiltų taip drastiškai“, – sakė ekspertas. Vilniaus vicemeras Valdas Benkunskas Delfi televizijai teigė, kad dėl deginamo mazuto gyventojams sąskaitos gali net sumažėti.

Kad prasidėjus šildymo sezonui gyventojų laukia energetinė bomba ir sąskaitas gavę žmonės bus labai pikti, kalbėta ir Lietuvos ryto televizijos laidoje „24/7“. „Rudenį, ypač žiemą, mūsų laukia energetinė bomba. Ir jeigu dabar sėdėsime ramūs, nieko nedarysime ir nieko apie tai nekalbėsime, rudenį, kai gaus pirmąsias sąskaitas, žmonės bus labai pikti“, – sakė Seimo Darbo partijos frakcijos seniūnas Viktoras Fiodorovas. Seimo Socialdemokratų frakcijos narė Rasa Budbergytė laidoje kalbėjo, kad yra rizikos kilti neramumams. „Blogiausia yra tai, kad jau ir plika akimi matyti, jog Vyriausybė yra nepajėgi tinkamai suvaldyti tų rizikų. Aš nesu panikuotoja ir panikos skleisti nereikia, bet nuogąstavimai, kad ne viskas padaryta, pagrįsti. Manau, kad Vyriausybė vėluoja sprendama, kaip nuo rugsėjo mėnesio reikės gyventi su šia krize“, – sakė opozicijos atstovė. Tuo metu Seimo Ekonomikos komiteto vadovas konservatorius Kazys Starkevičius laidoje teigė, kad valdžia ras tinkamus sprendimus, kaip apsaugoti šalies žmones. „Kaina aukštumose ir nesiruošia kristi. Bet mes turime ir alternatyvą – turime miškus, Vilnių galime šildyti mazutu. Taip kad šildymas bus, kainos bus subalansuotos ir mūsų žmonėms prieinamos“, – kalbėjo valdančiųjų atstovas.

Portalo lrytas.lt kalbinti ekspertai masinių protestų tikimybę vertino skeptiškai. „Lietuviai yra tauta, nelinkusi protestuoti. Per 30 nepriklausomybės metų kokių nors didesnių

protestų buvo gal tik trys ar keturi, kas penkerius ar septynerius metus.

Masinių protestų galimybė egzistuoja, bet aš skeptiškas – jeigu reikėtų statyti pinigus, tai statyčiau ant to, kad masinių demonstracijų nebus“, – portalui sakė Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto politologas Kęstutis Girnius. Jis neatmetė, kad gali būti tam tikrų demonstracijų, kurių metu gyventojai reikalautų pokyčių, profsąjungos gali suorganizuoti vieną ar kitą streiką, tačiau į masinius judėjimus ir protestus, anot K. Girniaus, tai neturėtų išaugti.

Mykolo Romerio universiteto politologė Rima Urbonaitė svarstė, kad tam tikrų protestų Lietuvoje gali kilti – atsiras ir politinių subjektų, norinčių išnaudoti įtampą ir kritinę situaciją savo politiniam kapitalui susikrauti, protestais šalyje gali būti suinteresuota ir Rusija. Visgi politologė abejojo, kad matysime tokių protestų masiškumą ar sistemiškumą.

Ko gero, visame pasaulyje piliečiai dėl blogėjančio gyvenimo pirmiausia kaltina esamą valdžią, nors turbūt ne viena problema šalyje kyla dėl buvusiųjų prie valstybės vairo. Ne išimtis ir dabartinė Lietuvos valdžia, pirmiausia – I. Šimonytės vadovaujama Vyriausybė. Tačiau šįkart ministrų kabinetas kritikuojamas kaip niekad vieningu frontu, kurį sudaro ne tik piliečiai, bet ir verslininkai, politologai ir, kas be ko, opozicija.

Žmonės labai pikti dėl nuolat kylančių kainų ir vis menkstančios perkamosios galios, nors Vyriausybė ir Seimo valdantieji sako, kad pensijos šįmet keltos dukart. Bet, pasak gyventojų, to pakėlimo, kai infliacija per 20 proc., seniai neįvykdytas. Jiems, be abejo, pritaria ir opozicija. Vis garsiau apie patirtus nuostolius ir gresiančius bankrotus kalba verslas.

Seimo Biudžeto ir finansų komiteto posėdyje „SBA grupės“ vadovas Arūnas Martinkevičius sakė, kad su dabartine krize tenka dorotis ir taip

išvargintiems nuo Lietuvos sprendimų dėl Taivano, dėl karo Ukrainoje sutrūkusių tiekimo grandinių ir uždarius 800 darbuotojų turėjusią gamyklą Baltarusijoje.

„Didžioji jų dalis buvo aukštos kvalifikacijos specialistai. Svarbiausia, kad toje įmonėje buvo įsitvirtinusi lietuviška-vakarietiška kultūra. Toje įmonėje uždirtbti pinigai sėkmingai keliaudavo į Lietuvą, buvo investuojami mūsų šalyje“, – pasakojo verslininkas, kurį citavo portalas delfi.lt.

Iš politologų jau seniau, o pastarosiomis dienomis ir iš Prezidentūros girdėti siūlymų premjerei I. Šimonytei „perkrauti“ ministrų kabinetą. Bene daugiausiai kritikos tenka energetikos ministrui Dainiui Kreiviui, ir tai suprantama. Dar užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis ir aplinkos ministras Simonas Gentvilas. Tai trejetas, šiuo metu sulaukiantis daugiausiai kritikos. Tiesa, I. Šimonytė vis pabrėžia, kad ji visais ministrais pasitiki. „Belieka tik skėsti rankomis. Galbūt šios Vyriausybės atsinaujinimas visai būtų į naudą. Kai futbole antrajame kėlinyje išleidžia nepavargusį puolėją ir jis nulemia rungtynių eigą, tai gal kai kurie ministrai galėtų grįžti į Seimą ir ten dirbti prie įstatymų rengimų, o į tuos postus reikėtų ieškoti kitų žmonių“, – apie Vyriausybės „perkrovimą“ „Žinių radijo“ laidoje kalbėjo politologas Vytautas Dumbliauskas.

Kad Vyriausybei būtų naudinga pakeisti kai kuriuos ministrus, mano ir Prezidentūra. „Vyriausybės perkrovimas adresuotas tik premjerei I. Šimonytei: jai reikia nuspręsti, su kuo dirbti, galiausiai norint ką nors pakeisti, reikia turėti kuo“, – LRT radijui sakė Prezidento vyriausiasis patarėjas Povilas Mačiulis. „Pastabų iš Prezidento pastaruoju metu yra gavęs ministras D. Kreivys – tiek viešai, tiek privačiai, bet Prezidentas laikosi nuomonės, kad ministrai yra premjerės komanda. Ji turi dėl jų apsispręsti ir prisiimti atsakomybę“, –

teigė patarėjas.

Kad dėl mažesnių kainų lietuviai, ypač tie, kuriems kaimynai ranka pasiekiami (tačiau tokios išvykos rengiamos ir iš Panevėžio, kuris nuo sienos nutolęs apie 200 km), renkasi Lenkiją, nieko naujo. Tačiau taip pat prieš keliolika metų žmonės kraipė galvas, kokia brangi kava, sumuštinis ar vyno taurė Italijos ar Ispanijos kurorte, o šiandien ne vienas sako, kad ten kainos jokio šoko nesukelia – kai kas jau gerokai pigiau negu Lietuvoje. Apie tai portalas 15min.lt rašė straipsnyje „Kainos Europoje lietuvių nebestebina – grįžę iš atostogų vardija, kas kainavo pigiau“. Portalo pašnekovai tvirtino, kad kainos jų aplankytose šalyse nebestebino nei parduotuvėse, nei restoranuose. Anot ekonomisto Žygimanto Maurico, nuo 2015 metų restoranų kainos Lietuvoje augo sparčiausiai Europos Sąjungoje. „Ispanijai priklausančioje Tenerifės saloje tris mėnesius praleidusi ir neseniai į Lietuvą sugrįžusi Lina pastebėjo, kad kainos čia dar labiau išaugo. Pasak jos, Tenerifėje pigiau kainuoja beveik viskas – nuo benzino degalinių, maisto parduotuvėse iki patiekalų ir gėrimų restoranuose. „O kai kas Lietuvoje brangiau net tris kartus negu Tenerifėje – pavyzdžiui, vynas, kurį pirkome Tenerifėje už 1,5 euro, čia kainuoja 4,5 euro“, – portalui pasakojo moteris.

Ne kartą Ispanijoje buvusi Sigita pasakojo, kad šįmet kelijant po šią šalį kainos parduotuvėse pasirodė labai panašios į Lietuvos, o restoranuose taip pat nekėlė jokio diskomforto.

Vilnietė Daiva, pasakodama įspūdžius iš Austrijos, kurią pirmą kartą aplankė daugiau nei prieš du dešimtmečius, sakė: „Šiais metais Austrijoje buvau po dvejų pandemijos metų ir man nebesijaučia, kad būtų didelis kainų skirtumas. Parduotuvėse kai kas brangiau, kai kas pigiau. O štai nedidelio miestelio „Spar“ parduotuvėje išvis pasijaučiau kaip Lietuvoje“, – įspūdžiais dalijosi vilnietė. Ji skaičiavo,

kad už nektarinus, abrikosus, vynuoges, itališko ir austriško kumpio, ledų, vandens pirkinį krepšelį sumokėjo 48 eurus. Jos nuomone, Lietuvoje toks krepšelis parduotuvėje būtų kainavęs gal 5–8 eurai pigiau, tačiau produktų kokybė – daug geresnė.“

O portalas lrytas.lt artėjant naujiems mokslo metams pašniukštino po pirmakursių ir jų tėvų pinigines. „Pakratyti savo ir tėvų pinigines labiau teks tiems, kurie ieškosis nuomojamo būsto arba išvyks studijuoti į užsienį.

Ekonomistas Aleksandras Izgorodinas tvirtino, kad šie metai į didmiesčius atvykstantiems studentams bus tikrai nelengvi – situacija būsto rinkoje ir išaugusios prekių ir paslaugų kainos galimai privers ieškoti papildomų pajamų šaltinių net tiems pirmakursiams, kurie dirbti kol kas neplanavo.

„Vienareikšmiškai bus sunkiau nei pernai dėl kelių aspektų – pirmas aspektas yra būsto pasiūlos trūkumas, kuris susidarė tiek dėl Lietuvos ekonomikos augimo, tiek dėl vienkartinio aspektų – tai yra išaugusio Ukrainos piliečių srauto Lietuvoje. Todėl manau, kad pagrindinė biudžeto ir apskritai pagrindinė problema bus gyvenamojo būsto suradimas, ir reikia nusiteikti, kad per metus būsto nuomos kainos tikrai bus pakilusios. Čia ir turėtų būti didžiausias iššūkis studentams.

<...> Deja, bet manau, kad papildomas darbas šiuo metu studentui bus tiesiog neišvengiamas“, – teigė ekonomistas.

Būsimasis studentas Raigardas skaičiavo, kad mėnesiui jam užtektų ir iki 400 eurų. „Kai skaičiavau biudžetą, supratau, kad daugiausiai pinigų atsieis maistas. Paprastai patogiai gyvenant per savaitę maistui reikia apie 50 eurų, tai mėnesiui suma siektų 200 eurų. Bendrabučio nuoma numatyta nuo 60 eurų, tad manau, kad patogiam gyvenimui man reikėtų apie 350–400 eurų mėnesiui <...>.“

2022 m. rugpjūčio 31 d. netikėtai į amžinybę iškeliauo garbaus amžiaus Žagarių gyventojas
A. A. STASYS JAKUBAUSKAS.

Mums duota tik akimirka, ne laikas.

Mūsų užduotis iš tos akimirkos sukurti laiką.

(Georges Poulet)

Nuoširdžiausius padėkos žodžius tariame visiems, kas didžiausio skausmo akimirkomis buvo su mumis kartu, padėjo, paguodė, pareiškė užuojautą ir dalyvavo mūsų mylimo Vyro, Tėvelio, Senelio ir Prosenelio laidotuvsė.

Ypač karštai dėkojame medicinos darbuotojams, kurie visomis išgalėmis stengėsi išgelbėti mums labai brangaus žmogaus gyvybę.

Liūdinti šeima

*Žmogus – tik žemės svečias,
Ir turi jis sugrįžt namo,
Bet kaip sunku išleisti jį į kelį,
Kuriuo negrįžta niekas atgalios.*

Dėl ilgamečio kapelos „Šalcinis“ dalyvio
a. a. **Stanislovo Jakubausko** mirties
nuoširdžius užuojautos žodžius visai šeimai ir artimiesiems skiria

Seinų „Lietuvių namų“ bendruomenė

Įmonė EMISKAR

Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punksas

Kokybiškai ir greitai montuojame oro kondicionierius bei šilumos siurblius. Parenkame reikiamą kondicionierių/šilumos siurblių bei užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107

emiskar@op.pl

PARDUODAME

rudeninių aviečių uogas.
Priimame išankstinius užsakymus.

Teirautis tel. 724 435 325

PARDUODAME

8,20 ha ūkį su sodyba
Raistiniuose.

Teirautis tel. 695 160 472